YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(toinen jaosto)

22 päivänä toukokuuta 2007 *

Asiassa T-500/04,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Braun, W. Wils ja N. Knittlmayer,

kantajana,

vastaan

IIC Informations-Industrie Consulting GmbH, kotipaikka Königswinter (Saksa), edustajinaan asianajajat E. Rott ja J. Wolff,

vastaajana,

jossa on kyse EY 238 artiklan nojalla nostetusta kanteesta, jolla vaaditaan, että vastaaja velvoitetaan palauttamaan osa siitä ennakosta, jonka yhteisö on maksanut kulttuuriohjelmien puitteissa tehtyjen kahden rahoitussopimuksen täytäntöönpanemiseksi,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Pirrung sekä tuomarit N. J. Forwood ja S. Papasavvas,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Andová,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.11.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja tosiseikat

Asiassa sovellettava yhteisön oikeus

1 Euroopan laajuisten verkkojen alaa koskevat yhteisön rahoitustuet myönnetään tällaisen rahoitustuen myöntämistä koskevista yleisistä säännöistä 18.9.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2236/95 (EYVL L 228, s. 1) perusteella.

2 Tämän asetuksen 1, 2 ja 5 artiklan mukaan yhteistä etua koskeville hankkeille muun muassa Euroopan laajuisten teletoimintaverkkojen infrastruktuurin alalla voidaan myöntää yhteisön tukea, joka ei saa ylittää hankkeen käynnistämiseksi tarpeelliseksi arvioitua vähimmäismäärää.

3 Asetuksen N:o 2236/95 11 artiklassa säädetään, että yhteisön tuki voi kattaa ainoastaan hankkeeseen kuuluvat kulut, jotka ovat tuensaajien tai hankkeen toteuttamisesta vastaavien kolmansien osapuolten maksettavana. Yleensä maksut suoritetaan ennakkomaksuna, välimaksuina ja lopullisena maksuna.

4 Asetuksen N:o 2236/95 13 artiklassa säädetään tuen vähentämisestä, keskeyttämisestä ja lopettamisesta. Siten komissio voi vähentää, keskeyttää tai lakkauttaa kyseiselle toimelle myönnetyn tuen, jos asiakirjojen tutkimuksesta käy ilmi, että on menetelty sääntöjen vastaisesti tai että jotain myöntämispäätöksen edellytystä ei ole noudatettu. Kaikki yhteisön tuen perusteeton kertymä oikeuttaa perusteettomasti maksettujen rahamäärien takaisinperintään. Kaikki rahamäärät, jotka on perusteettomasti maksettu, on maksettava takaisin komissiolle.

Riita-asian perustana olevat tosiseikat

5 Neuvosto kehotti 4.4.1996 tekemällään päätöksellä ottamaan taiteen ja kulttuurin vahvemmin mukaan Euroopan unionin tietoyhteiskunnan kehittämiseen. Komissio esitti tämän vuoksi aloitteen, joka koski multimedian yhteyttä eurooppalaiseen kulttuuriperintöön, ja joka tunnetaan nimikkeellä "eurooppalaista kulttuuriperintöä koskeva yhteistyöasiakirja". Tämän aloitteen puitteissa komissio myönsi tukea muun

muassa kahdelle rajatylittävälle hankkeelle, joiden tavoitteena oli verkottaa yhteisön eri jäsenvaltioihin sijoittautuneet henkilöt luomalla digitaalisten työkalujen avulla yhteinen toimintaympäristö eurooppalaisella kulttuurialueella, eli "DCC – Digital Content for Culture" -nimiselle hankkeelle (jäljempänä DCC) ja "Donna – Art, Design and Fashion Online" -nimiselle hankkeelle (jäljempänä Donna).

6 Erityisesti DCC-hankkeen tavoitteena oli valittujen kulttuurisisältöjen digitalisoiminen sekä niiden esittely, tiedoksi saattaminen ja myynti internetissä. Sen avulla oli siten tarkoitus luoda uusia tuotteita ja palveluja kulttuurin taloussektorilla eurooppalaisen kulttuuriperinnön esille tuomiseksi. Tämän piti mahdollistaa uusien työpaikkojen luominen muun muassa taiteilijoille ja suunnittelijoille sekä avata pienille ja keskisuurille innovatiivisille yrityksille uusia mahdollisuuksia.

7 Donna-hankkeen tavoitteena puolestaan oli mahdollistaa se, että luovat naiset (taiteilijat ja suunnittelijat) voivat esitellä digitaalisessa muodossa informaatio- ja kommunikaatio-ohjelmiston avulla taide-, muotoilu- ja muotiteoksiaan yleisön kanssa vuorovaikutteisen kommunikaation varmistamiseksi. Tämä pilottihanke oli suunniteltu pääpiirteissään virtuaaliseksi forumiksi, jolla eri alojen (teollisuustuotteet, muoti, televisioala, arkkitehtuuri) taiteilijat ja suunnittelijat voivat kohdata toisensa, vaihtaa ajatuksiaan ja luoda suhteita tavarantoimittajiin, asiakkaisiin, liikekumppaneihin ja mediaan.

8 Kummankin näiden hankkeen osalta Euroopan yhteisö teki komission edustamana rahoitussopimuksen yhtäältä Saksan oikeuden mukaan perustetun rajavastuuyhtiön IIC Informations-Industrie Consultingin kanssa, joka toimii strategisen suunnittelun, markkinoinnin ja konsultoinnin tehtävissä viestintäteollisuudessa, ja toisaalta Saksan oikeuden mukaan perustetun osakeyhtiön CSC Ploenzken (jäljempänä Ploenzke) kanssa. DCC-hanketta koskeva sopimus (sopimusnro 45 528) tehtiin

18.12.1996, ja Donna-hanketta koskeva sopimus (sopimusnro 20 730) tehtiin 30.12.2006.

9 Näillä sopimuksilla, joiden keskeiset sopimusmääräykset ovat suurelta osin samanlaiset, komissio sitoutuu myöntämään yhteisön rahoitustukea, joka kattaa 50 prosenttia kyseessä olevien hankkeiden tukikelpoisista kustannuksista.

10 Kummankin sopimuksen 4 artiklan mukaan hankkeiden kustannusten suuruudeksi arvioidaan 3 360 000 ecua DCC-hankkeen osalta ja 980 000 ecua Donna-hankkeen osalta. Kummankin sopimuksen 2 artiklan mukaan DCC-hankkeen kesto oli 12 kuukautta ja Donna-hankkeen kesto yhdeksän kuukautta sen kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien, joka seuraa kuukautta, jona sopimuspuolten viimeinen allekirjoitus on merkitty, toisin sanoen 1.1.1997.

11 Sopimuksiin, jotka on laadittu englanniksi ja jotka sisältävät EY 238 artiklassa tarkoitetun välityslausekkeen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen hyväksi (12 artiklan 2 kohta), sovelletaan Saksan lainsäädäntöä (12 artiklan 1 kohta). Ne sisältävät seuraavat määräykset:

"1 artiklan 1 kohta

Sopimuspuolet ovat velvollisia täyttämään sopimuksen yhdessä ja yhteisvastuullisesti komissioon nähden siltä osin kuin kysymys on liitteessä I mainituista töistä ('hanke').

– –

[3/4 kohta]

Koordinaattori on vastuussa kaikkien asiakirjojen esittämisestä sekä sopimuspuolten ja komission välisistä yleisistä suhteista. Koordinaattori huolehtii kaikesta yleisestä tietojenvaihdosta komission kanssa.

– –

[4 artiklan 5 kohta]

Komissio suorittaa kaikki maksut koordinaattorin pankkitilille – –

Koordinaattorilla on velvollisuus siirtää välittömästi asianmukainen määrä komission maksamasta rahoitustuesta kullekin sopimuspuolelle. Koordinaattori voi olla maksun saaja vain, jos sopimuspuolet, jotka sopivat koordinaattorin henkilökohtaiselle tilille suoritettavia siirtoja koskevista asianmukaisista säännöistä, suostuvat tähän.

5 artikla – –

Sopimuspuolet voivat tehdä alihankintasopimuksia, jos komissio on antanut tähän ennalta kirjallisen suostumuksensa. Sopimuspuolet asettavat kaikille alihankkijoille ne velvoitteet, jotka niillä itsellään on sopimuksen mukaan."

12 Kummankin sopimuksen liitteessä I selitetään kyseisen hankkeen ohjelma. DCC-sopimuksen liitteen I.3 mukaan ja Donna-sopimuksen liitteen I mukaan vastaajan ammattilaisryhmään kuuluvat muun muassa B., joka on viimeksi mainitun entinen johtaja, F. ja M., sekä D. D., B. D. ja L.

13 Tukikelpoisten kulujen korvausehdot ilmenevät näiden kahden hankkeen osalta kummankin sopimuksen liitteestä II. Tässä liitteessä todetaan seuraavaa:

"1.2. Korvattavia kuluja ovat jäljempänä määritellyt todelliset kulut, jotka ovat välttämättömiä hankkeen kannalta, jotka voidaan näyttää toteen ja jotka ovat syntyneet sopimuksen 2.1 artiklassa tarkoitettuna aikana – –

Korvattaviin kuluihin voivat kuulua kaikki seuraavat kululuokat tai jotkin niistä:

– henkilöstö;

– laitteet;

– kolmansien osapuolten osallistuminen;

– matkat ja oleskelu;

– kulutushyödykkeet ja atk-kulut;

– muut kustannukset;

– yleiset kulut.

– –

1.3.1 Henkilöstö

Sopimuspuolen suoraan palvelukseen ottaman henkilöstön hankkeeseen käyttämistä tosiasiallisista työtunneista aiheutuvat kustannukset voidaan laskuttaa.

– –

Työntekijöiden kaikki ilmoitetut työtunnit on rekisteröitävä ja todistettava oikeiksi. Vähimmäisvaatimus tämän edellytyksen täyttymiseksi on, että hankkeen johtaja tai sopimuspuolena olevan yrityksen asianmukaisesti valtuutettu ylempi toimihenkilö rekisteröi oikeaksi todistetun työajan vähintään kerran kuukaudessa.

1.3.2 – –

Laitteiden hankinta- tai leasingkustannukset voidaan veloittaa välittöminä kuluina. Laitteiden tukikelpoiset leasingkustannukset eivät saa ylittää sitä tukikelpoisten kustannusten määrää, joka olisi aiheutunut niiden hankinnasta – –

1.3.3 Kolmansien osapuolten osallistuminen

Alihankintakustannukset ja ulkopuolisten palvelujen käyttämisestä aiheutuvat kustannukset ovat sopimuksen 5 artiklan mukaisia tukikelpoisia kustannuksia.

– –

1.3.5 – –

Kulutushyödykkeet – – voidaan laskuttaa välittöminä kustannuksina.

– –

1.4. – –

Niiden sopimuspuolten osalta, jotka käyttävät liitännäistä omakustannushintaa, yleiset kulut (välilliset yleiset kustannukset), jotka liittyvät hankkeeseen ja jotka on laskettu komission järkeviksi katsomien tavanomaisten kirjanpitosopimusten ja -periaatteiden mukaisesti, voidaan kirjanpidollisesti viedä seuraaviin kulueriin: omarahoitteinen tutkimus (enimmäisraja 10 prosenttia henkilöstökustannuksista), hallinto, tukihenkilöstö, toimistotarvikkeet, infrastruktuurit, oheiskustannukset ja palvelut.

– –

Sellaisilta sopimuspuolilta, jotka käyttävät liitännäiskuluja, voidaan veloittaa tällaisina yleisinä kuluina osuus, joka voi olla kaikkien tämän liitteen 1.3 kohdassa mainittujen välittömien kustannusten osalta enintään 20 prosenttia korvattavista tosiasiallisista kustannuksista.

– –

4.3. Kun hankkeelle maksettavan rahoitusosuuden kokonaissumma, jokaisen tilintarkastuksen tulos huomioon ottaen, on alhaisempi kuin hankkeen nimissä suoritetut maksut, sopimuspuolet palauttavat välittömästi komissiolle erotuksen ecuissa.

– –

5. Kustannusselvitys

Sopimuspuolet pitävät säännöllisesti ja siinä valtiossa, johon ne ovat sijoittautuneet, tavanomaisesti sovellettavien kirjanpitosäännösten mukaisesti omaa kirjanpitoaan ja asianmukaista asiakirja-aineistoa ilmoitettujen kustannusten ja tuntien osoittamiseksi ja perustelemiseksi."

14 Komissio maksoi mainittujen sopimusten perusteella Ploenzkelle näiden kahden hankkeen koordinaattorina seuraavat ennakot: 980 472 Saksan markkaa (DEM) DCC-hanketta varten ja 317 745 DEM Donna-hanketta varten. Ploenzkella oli velvollisuus sopimusten 4 artiklan 5 kohdan perusteella siirtää vastaajalle komission maksamat määrät, joihin sillä oli oikeus. Siten vastaajalle siirrettiin 293 328 DEM DCC-hanketta varten ja 107 493 DEM Donna-hanketta varten. Se sai näin ollen

vuonna 1997 yhteensä 400 821 DEM (204 936,52 euroa) rahoitustuen ennakkona.

15 Näiden kahden hankkeen toteuttaminen alkoi 1.1.1997, ja Ploenzke ja vastaaja esittivät heti niiden päätyttyä kulukorvauspyynnöt, joiden kokonaissumma oli DCC-hankkeen osalta 6 144 287 DEM ja Donna-hankkeen osalta 1 906 934 DEM; vastaajan osuus DCC-hankkeen osalta oli 1 960 943 DEM ja Donna-hankkeen osalta 646 809 DEM.

16 Vastaajan ilmoittamat kulut DCC-hankkeen osalta jakautuvat henkilöstökuluihin (834 568 DEM), alihankintakuluihin (618 631 DEM), laitekuluihin (384 018 DEM), matkakuluihin (32 682 DEM), kulutushyödykekuluihin (35 017 DEM) ja yleisiin kuluihin (56 027 DEM).

17 Donna-hankkeen osalta vastaajan vaatimus koski henkilöstökuluja (227 998,39 DEM), alihankintakuluja (257 659 DEM), laitekuluja (106 871 DEM), matkakuluja (22 659 DEM), kulutushyödykekuluja (9 312,53 DEM) sekä yleisiä kuluja (22 385 DEM).

18 Komissio puolestaan antoi ulkopuolisten asiantuntijoiden tehtäväksi laatia tekniset raportit. Siten perusteellisen teknisen tarkastelun suorittanut komitea antoi DCC-hanketta koskevan raporttinsa 10.12.1997 ja Donna-hanketta koskevan raporttinsa 26.6.1998. Kummassakin näistä raporteista todettiin, että vahvistettuja laatuvaatimuksia ei ollut noudatettu ja että DCC- ja Donna-sopimuksissa määrätyt kulujen korvaamisedellytykset eivät olleet yleisesti ottaen täyttyneet.

19 Perusteellisen tarkastuksen suorittaneen komitean raportti lähetettiin DCC-hankkeen osallistujille 17.12.1997. Tämän jälkeen komissio irtisanoi Ploenzkelle osoittamallaan 23.12.1997 päivätyllä kirjeellä (josta vastaajalle lähetettiin kopio) DCC-sopimuksen ja se kehotti Ploenzkea ilmoittamaan siitä sopimuskumppaneilleen; tämä irtisanominen tuli sopimuksen 9 artiklan 1 kohdan nojalla voimaan kuukautta myöhemmin.

20 Donna-hankkeen osalta, joka päättyi 30.9.1997, asiantuntijaraportti oli laadittu erityisesti Brysselissä 26.6.1998 pidetyn tekniseksi tarkasteluksi kutsutun kokouksen perusteella. Tässä kokouksessa vastaajan edustajat vastasivat komission valtuuttamien asiantuntijoiden esittämiin kysymyksiin.

21 Lisäksi komission toimihenkilöt ovat tutkineet 10. ja 11.3.1998 kyseessä olevien hankkeiden rahoitusta. Tämän tarkastuksen seurauksena komissio lähetti vastaajalle luonnosten muodossa 28.4.1998 päivätyn (DCC-hankkeen osalta) tilintarkastuskertomuksen ja 27.5.1998 päivätyn (Donna-hankkeen osalta) tilintarkastuskertomuksen. Näissä tarkastuskertomusluonnoksissa lueteltiin ja arvioitiin ensin yksityiskohtaisesti hankkeisiin liittyvät kustannukset, minkä jälkeen niissä todettiin, että suurin osa esitetyistä kuluista ei ollut korvattavia siitä syystä, että sopimuksen tavoitteita ei ollut saavutettu.

22 Komissio sai vastaajan huomautukset 30.6.1998, minkä jälkeen se lähetti tälle 29.7.1998 päivätyn saatekirjeen kanssa tilintarkastuskertomusten lopulliset versiot. Näissä kertomuksissa komissio päättelee, että Ploenzke voi vaatia ainoastaan 51 506 DEM:n suuruista korvausta DCC-hankkeen osalta ja 37 679 DEM:n suuruista korvausta Donna-hankkeen osalta, kun taas vastaajalla ei ole mitään oikeutta korvaukseen DCC-hankkeen osalta ja sillä on oikeus ainoastaan 46 300,18 DEM:n suuruiseen korvaukseen Donna-hankkeen osalta.

23 Komissio esitti tämän jälkeen sekä Ploenzkelle että vastaajalle palautusvaatimuksen kummallekin hankkeelle maksettujen ennakkojen siitä osasta, joka ei ole korvauskelpoinen. Ploenzke palautti komissiolle siltä vaaditut määrät, kun taas vastaaja kieltäytyi palauttamasta mitään.

24 Komissio lähetti vastaajalle 12.8.1998 korvausvaatimuksen, jota seurasi maksukehotus, jonka vastaaja sai 8.9.1998, ja joka koski 179 337 ecun (354 520,82 DEM) suuruista erotusta, joka olisi maksettava takaisin 31.10.1998 mennessä. Vastaaja ei tähän mennessä ole maksanut tätä määrää.

25 Vastaaja puolestaan vaati 30.11.1998 päivätyllä kirjeellään komissiolta 352 800 ecun suuruista lisämaksua DCC-hankkeelle ja 110 781,45 ecun suuruista lisämaksua Donna-hankkeelle. Myöskään komissio ei ole tähän mennessä maksanut näitä määriä.

26 Vastaaja teki lopulta vuonna 1999 Euroopan oikeusasiamiehelle kantelun komissiota vastaan. Tämä menettely päättyi 27.4.2000. Oikeusasiamies totesi päätöksessään, että komission toiminnassa ei ole voitu todeta hallinnollista epäkohtaa.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

27 Komissio nosti nyt esillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 24.12.2004 toimittamallaan kannekirjelmällä.

28 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (toinen jaosto) päätti järjestää asianosaisten kanssa epävirallisen kokouksen. Tämä kokous pidettiin esittelevän tuomarin läsnä ollessa 2.2.2006. Tässä yhteydessä asianosaiset aloittivat neuvottelut, joiden avulla oli tarkoitus saavuttaa kahden kuukauden määräajassa sovintoratkaisu. Kun tätä määräaikaa oli jatkettu kaksi kertaa, vastaaja ilmoitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle 29.6.2006, että sovintoratkaisuun ei ollut päästy.

29 Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (toinen jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn.

30 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 7.11.2006 pidetyssä istunnossa.

31 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– velvoittaa IIC Informations-Industrie Consultingin maksamaan sille 181 263,61 euroa 1.11.1998 alkaen laskettavine 4 prosentin korkoineen

– velvoittaa IIC Informations-Industrie Consultingin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

32 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– toissijaisesti myöntää sille suojan tuomion pakkotäytäntöönpanoa vastaan ja sallii sen välttää mahdollisen tuomion pakkotäytäntöönpanon vakuuden avulla, joka voisi olla pankkitakauksen muodossa

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

33 Komissio väittää, että melkein kaikki ne kulut, joiden osalta vastaajalle oli myönnetty rahoitusta, olivat tukikelvottomia. Komission mukaan edellä 18–20 kohdassa mainituista teknisistä raporteista ilmenee, että vastaajalla on velvollisuus DCC-sopimuksen ja Donna-sopimuksen liitteessä II olevan 4.3 kohdan mukaan palauttaa sille ennakkoina maksetut määrät siltä osin kuin sillä ei ollut oikeutta saada rahoitusta kuluilleen.

34 Vastaaja esittää näitä väitteitä vastaan kahdenlaisia puolustautumisperusteita. Ensinnäkin se kiistää komission oikeuden vaatia saatavaansa. Tässä yhteydessä se vetoaa siihen, että siltä puuttuu kelpoisuus puolustautua oikeudessa (asianosaiskelpoisuus), siihen, että väitetty saatava on vanhentunut, ja siihen, että komissio on menettänyt oikeutensa saada palautusta. Toiseksi se väittää, että kummankin hankkeen tavoitteet on saavutettu ja että ilmoitetut kustannukset ovat tosiasiallisesti syntyneet. Se moittii komissiota siitä, että se on menetellyt ristiriitaisesti, kun se on yrittänyt jälkikäteen välttää sopimusperusteisia velvollisuuksiaan pelkkien muodollisten seikkojen perusteella.

Kelpoisuus puolustautua oikeudessa (asianosaiskelpoisuus)

Asianosaisten lausumat

35 Komissio katsoo, että sillä on oikeus vaatia saatavaansa vastaajalta, koska DCC-sopimuksessa ja Donna-sopimuksessa nimetään vastaaja palautusvelalliseksi. Kaikilla sopimuspuolilla on yksilöllinen velvollisuus palauttaa perusteettomasti maksetut määrät.

36 Vastaajan mukaan näistä kahdesta sopimuksesta ilmenee, että komission tavoitteena oli, että sillä olisi yksi ainoa neuvottelukumppani, jonka kanssa kaikki sopimusten täytäntöönpanoon liittyvät vaikeudet voitaisiin käsitellä suoraan. Näin ollen Ploenzken rooli koordinaattorina oli vastaajan mukaan ylittänyt sen roolin, joka on pelkällä tukien vastaanottamiseen valtuutetulla. Sopimusten liitteessä II oleva 4.3 kohta, jossa asetetaan sopimuspuolille velvollisuus palauttaa komissiolle liikaa saadut määrät, ei johda erilaiseen päätelmään, koska siinä ei kuvailla tapaa, jolla palautus olisi suoritettava. Tätä 4.3 kohtaa on vastaajan mukaan tulkittava niin, että Ploenzke oli se sopimuspuoli, jonka välityksellä sopimukset oli pantava täytäntöön.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

37 On palautettava mieliin, että DCC-sopimus ja Donna-sopimus on tehty komission ja sopimuspuoliksi nimettyjen Ploenzken ja vastaajan välillä, ja on täsmennetty, että Ploenzkellä oli lisäksi DCC- ja Donna-sopimuksen 1 artiklan 3 kohdan nojalla koordinaattorin tehtävä. Samojen sopimusten 1 artiklan mukaan sopimuspuolet ovat velvollisia täyttämään sopimuksen yhdessä ja yhteisvastuullisesti komissioon nähden siltä osin kuin kysymys on niiden liitteessä I mainituista töistä.

38 On totta, että Ploenzke oli koordinaattorina vastuussa kaikkien asiakirjojen esittämisestä komissiolle sekä kaikista sopimuspuolten ja viimeksi mainitun välisistä yleisistä suhteista. Lisäksi Ploenzke oli sopimuspuolten puolelta ainoa komission neuvottelukumppani. Kuitenkin tätä koordinaattoriroolia koskevaa sopimusmääräystä on – asiaa koskevan Saksan lainsäädännön eli Bürgerliches Gesetzbuchin (BGB, Saksan siviililaki) 242 §:n mukaan – tulkittava sopimuspuolten yleisesti tunnustamien molemminpuolisten lojaliteetti- ja luottamusvaatimusten mukaisesti.

39 Sopimusten liitteessä II olevasta 4.3 kohdasta ilmenee selvästi, että "sopimuspuolten" sellaisinaan, eikä mahdollisen koordinaattorin, on palautettava komissiolle tosiasiallisesti maksettavaksi kuuluvan rahoitustuen ja perusteettomasti saatujen määrien välinen ero. Lisäksi komissio on korostanut perustellusti, että Ploenzken tehtävänä oleva koordinointi rajoittuu joihinkin organisatorisiin lisätehtäviin, erityisesti komission maksamien määrien siirtämiseen toiselle sopimuspuolelle.

40 Näin ollen riidanalaisia sopimuksia ei voida järkevästi ottaen tulkita niin, että Ploenzken olisi koordinaattorina palautettava määrät, joiden saaja oli sopimusten 4 artiklan 5 kohdan toisen kohdan mukaan ainoastaan vastaaja sopimuspuolena ja velallisena. Nämä sopimukset eivät siis sisällä mitään määräystä, jonka nojalla Ploenzke olisi velvollinen palauttamaan määrän, joka ylittäisi sen itsensä koordinaattorina saaman määrän.

41 Tästä seuraa, että vastaajalla on velvollisuus palauttaa liikaa saamansa ennakot, jos tämä vaatimus osoittautuu perustelluksi.

42 Asianosaiskelpoisuuden puuttumista koskeva peruste on siis hylättävä.

Vanhentuminen

Alustavat huomautukset

43 Vanhentumista koskevasta Saksan lainsäädännöstä nyt esillä olevassa asiassa sovelletaan vastaavia BGB:n säännöksiä, vaikka riidanalaiset sopimukset onkin

luokiteltu EY 238 artiklassa tarkoitetuiksi julkisoikeudellisiksi sopimuksiksi. Niinpä 25.5.1976 annetun Bundesverwaltungsverfahrensgesetzin (liittovaltion laki hallinnollisesta menettelystä, jäljempänä BVwVfG; BGBl. 1976 I, s. 1253, ja 2003 I, s. 102), jolla säännellään erityisesti julkisoikeudellisia sopimuksia mutta joka vaikenee vanhentumista koskevien kysymysten osalta, 62 §:ssä säädetään, että näihin kysymyksiin sovelletaan BGB:n säännöksiä analogian avulla täydentävästi.

44 Ennen Saksan velvoiteoikeuden uudistusta, joka tuli voimaan vuonna 2002, BGB:n 195 ja 196 §:n vanhentumissäännöksissä säädettiin 30 vuoden yleisestä vanhentumisajasta ja kahden tai neljän vuoden vanhentumisajasta tietyille erityisten talouden toimijoiden saataville.

45 Saksan velvoiteoikeuden uudistuksen jälkeen BGB:n 195 §:n uudessa versiossa säädetään kolmen vuoden yleisestä vanhentumisajasta.

46 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch -nimisen lain (BGB:n voimaansaattamislaki, jäljempänä EGBGB) 229 §:n 6 momentin neljännessä alakohdassa otetaan velvoiteoikeuden uudistuksen puitteissa käyttöön siirtymäjärjestelmä, jonka mukaan silloin, kun 1.1.2002 lähtien sovellettavassa BGB:n uudessa versiossa säädetty vanhentumisaika on lyhyempi kuin kyseiseen päivään asti sovellettavassa BGB:n vanhassa versiossa säädetty, sovelletaan lyhyempää vanhentumisaikaa, joka alkaa kulua 1.1.2002.

Asianosaisten lausumat

47 Komission mukaan sen oikeus saada palautusta ei ole vanhentunut nyt esillä olevassa asiassa. BGB:n 195 §:n vanhan version mukaan tätä oikeutta koski alun

perin 30 vuoden vanhentumisaika. BGB:n 195 §:n uuden version ja EGBGB:n 229 §:n 6 momentin neljännen alakohdan yhdistettyjen säännösten nojalla kyseisen oikeuden vanhentumisaika on nykyisin kolme vuotta. Tämä vanhentumisaika on alkanut kulua 1.1.2002, ja nyt esillä olevan kanteen nostaminen on keskeyttänyt sen ennen sen päättymistä 31.12.2004.

48 Siltä osin kuin vastaaja vetoaa BGB:n 196 §:n vanhaan versioon komissio väittää, että tämä säännös sisältää tyhjentävän luettelon, joten kaikki ne oikeudet, joita ei nimenomaisesti mainita tässä tekstissä, jäävät lyhyen vanhentumisajan ulkopuolelle. Tämän säännöksen perustavanlaatuinen ajatus – jonka tarkoituksena on soveltaa lyhyttä vanhentumisaikaa jokapäiväisiin liiketoimiin, jotka harvoin johtavat maksutodistuksen tutkimiseen – ei ole sovellettavissa analogisesti komission suorittamaan riidanalaisten hankkeiden rahoitukseen.

49 Vastaaja väittää, että komission saatava on lakannut, koska nyt esillä olevassa asiassa velka oli vanhentunut ennen kanteen nostamista. Se väittää, että riidanalaisilla hankkeilla alkuun saatetut kulttuurialan aloitteet ovat suuresti riippuvaisia tukien myöntämisestä. Tällä alalla on sen mukaan erityinen oikeusvarmuuden välttämättömyys, koska palauttamisvaatimukset merkitsevät merkittävää taloudellista painetta tuensaajalle. Sen mukaan olisi siis asianmukaista soveltaa analogisesti BGB:n 196 §:n vanhan version mukaisia lyhennettyjä vanhentumisaikoja.

50 Vastaaja täsmentää, että sen intressi on verrattavissa niiden velallisten intresseihin, joille osoitetaan edellä mainitussa säännöksessä tarkoitettuja vaatimuksia, toisin sanoen sellaisia, jotka johtuvat yleisistä liiketoimista ja joilla on oikeusvarmuuden tarve, joka varmistetaan lyhennettyjen vanhentumisaikojen avulla. Vastaajan sitoutumiseen riidanalaisiin kulttuurialan hankkeisiin oli sen mukaan liittynyt merkittäviä taloudellisia intressejä ja konkreettisia rahoitusvaikutuksia. Saksan lainsäädännössä tunnetaan mainitun 196 §:n analogisen soveltamisen periaate, sillä

vanhentumista koskevat säännökset eivät sisällä tyhjentävää luetteloa, koska lainsäätäjä ei ole voinut säännellä yksityiskohtaisesti kaikista eurooppalaisten tukien myöntämisen erityispiirteistä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

51 Jotta voidaan tutkia BGB:n 196 §:n vanhan version suoraa tai analogista sovellettavuutta nyt esillä olevassa asiassa, on palautettava mieliin, että tässä säännöksessä säädetään lyhennetystä vanhentumisajasta joukolle saatavia, jotka siinä luetellaan yksityiskohtaisesti.

52 Ilmenee kuitenkin, että tässä säännöksessä ei mainita oikeutta yhteisön tukina maksettujen määrien palautukseen eikä oikeutta tätä varten maksettujen ennakoiden palautukseen. Sitä ei siis voida soveltaa suoraan nyt esillä olevassa asiassa.

53 Mahdollisesta sovellettavuudesta analogian avulla on todettava, että se sallitaan Saksan oikeudessa, jos kyseessä oleva lainsäädäntö on aukollinen, jolloin arvioitavana olevan tosiasiallisen ja oikeudellisen tilanteen on oltava verrattavissa siihen, josta laissa säädetään. Analogian avulla tapahtuvan soveltamisen edellytyksenä on, että jos lainsäätäjän olisi pitänyt täyttää tämä aukko ottamalla huomioon kulloisetkin intressit, olisi erittäin todennäköistä, että se olisi tehnyt sen sisällyttämällä riidan kohteena olevan asian kyseessä olevaan lainsäädäntöön (siviiliasioita käsittelevän liittovaltion tuomioistuimen tuomiot, BGHZ osa 105, s. 140 ja 143; osa 110, s. 183 ja 193; osa 120, s. 239 ja 252).

54 Kuten BGB:n perusteluista kuitenkin ilmenee, tämän lain 196 §:n vanha versio perustuu siihen premissiin, että jokapäiväisille liiketoimille ovat yleisesti ominaisia

ennemminkin nopeat maksut ja tositteiden puuttuminen tai niiden nopea hävittäminen, koska asianosaisia ei voida kohtuullisesti velvoittaa säilyttämään 30 vuoden ajan todisteita, jotka koskevat tällaisen sopimuksen tekemistä ja täytäntöönpanoa.

55 Kun otetaan huomioon edellä todetut seikat, nyt esillä olevassa asiassa ei voida todeta aukkoa asian kannalta keskeisessä tekstissä.

56 BGB:n 196 §:n vanhassa versiossa säädetään lyhennetystä vanhentumisajasta vain sellaisten ennakkojen palauttamisen osalta, jotka on maksettu toimihenkilön, työntekijän tai asianajajan kanssa tehdyn sopimuksen puitteissa. Vastaajaa ei kaupallisena yhtiönä voida rinnastaa näihin erittäin rajoitettuihin henkilöryhmiin. Sen ei kaupallisena yhtiönä voida myöskään katsoa tarvitsevan lyhennettyjen vanhentumisaikojen avulla varmistettua erityistä suojaa.

57 Riidanalaisten kulttuurihankkeiden yhteisön rahoitusta ei myöskään voida pitää jokapäiväisenä liiketoimena. Nämä taloudellisesti merkittävät hankkeet perustuvat monimutkaisiin sopimuksiin, laajat liitteet mukaan lukien, joissa määrätään teknisistä ja taloudellisista tarkastuksista ja joissa velvoitetaan vastaaja toimittamaan yksityiskohtaiset todisteet kuluistaan, jotta se saisi niistä korvauksen.

58 Näin ollen on hylättävä myös komission saatavan vanhentumista koskeva peruste.

Oikeuden menettäminen

Asianosaisten lausumat

59 Komissio väittää, että toisin kuin vastaaja väittää, se ei ole menettänyt oikeuttaan vaatia saatavaansa. Komission mukaan kantaja ei ole voinut komission yleisen toiminnan perusteella odottaa, ettei se vaadi saataviaan. Vastaajalla ei myöskään ole luottamuksensuojaa, sillä komissio on täsmentänyt edellä mainituissa teknisissä raporteissaan, että riidanalaiset hankkeet eivät vastanneet laatuvaatimuksia. Näin ollen vastaajan olisi pitänyt olettaa, että sen täytyy maksaa takaisin kyseessä olevat määrät.

60 Vastaaja katsoo, että se on voinut legitiimisti uskoa, että komissio ei enää vaatisi palautusta. Näin ollen komissio on menettänyt oikeutensa vaatia sitä. Kun otetaan huomioon komission yleinen menettely, vastaaja on voinut katsoa, että komissio on luopunut oikeudestaan, koska se ei ollut toteuttanut melkein seitsemän vuoden aikana, eli tarkastusraporttien laatimisen ja joulukuun 2004 lopun välisenä aikana, mitään toimenpidettä vaatiakseen kyseisten määrien palauttamista tuomioistuimessa. Vastaaja lisää, että se on voinut perustellusti uskoa tähän luopumiseen, koska komissio on seitsemän vuoden ajan maininnut kyseessä olevat hankkeet Euroopan unionin internetsivuilla käyttäen niiden tuloksia siten omiin tarkoituksiinsa. Olisi otettava huomioon myös se seikka, että hankkeita ei olisi voitu toteuttaa ilman komission rahoitustukea ja että vastaajan taloudellinen hyvinvointi riippuu mahdollisuudesta pitää tämä tuki. Tältä osin vastaaja korostaa riidanalaisten tukien erityistä luonnetta "menetettyinä tukina". Se päättelee tästä, että niiden palauttamisvaatimus olisi ollut esitettävä viipymättä, mitä ei ole tapahtunut nyt esillä olevassa asiassa.

61 Vastaajan mukaan viittaus tarkastusraportteihin on vailla merkitystä, koska komission valitsemat ja valtuuttamat asiantuntijat eivät olleet laatineet riippumattomia ja ammattinsa sääntöjen mukaisia asiantuntijalausuntoja. Erityisesti vastaajan hankkeiden toteuttamisen aikana esittämiä väitteitä ei ollut tutkittu yksityiskohtaisesti.

62 Donna-hankkeen osalta asiantuntijoiden raportin jättämispäivä 26.6.1998 viittaa siihen, että komissio halusi välttää vastaajan esittämien väitteiden tutkimisen. Kyseisenä päivänä pidetyssä kokouksessa vastaajan edustajat olivat sen mukaan vastanneet komission asiantuntijoiden esittämiin kysymyksiin. Komissio oli kuitenkin antanut tiedoksi tämän kokouksen pöytäkirjan vasta vähän ennen palautusvaatimuksensa esittämistä. Sama pätee DCC-hankkeeseen: komissio oli lähettänyt 17.12.1997 teknisen raportin niille, joita asiaa koskee, ja 23.12.1997 se oli irtisanonut sopimuksen.

63 Tässä yhteydessä vastaaja toteaa, ettei se ole vielä vaatinut niitä määriä, joihin sillä itsellään olisi oikeus kulujensa korvaamiseksi (352 800 ecua DCC-hankkeelle ja 110 781,45 ecua Donna-hankkeelle), koska se on ajatellut, ettei komissio puolestaan myöskään esittäisi palautusvaatimusta. Asianosaiset olivat sen mukaan kyseisenä aikana sopineet hiljaisesti, että asiat jätetään silleen, jotta saavutettaisiin tilanne, joka olisi kummankin osapuolen hyväksyttävissä (pactum de non petendo). Vastaajan käyttäytyminen on sen mukaan todiste sen luottamuksesta siihen, ettei komissio ryhdy tältä osin toimiin.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

64 Heti aluksi on hylättävä vastaajan väite siitä, että molemmat asianosaiset olisivat kyseisenä aikana sopineet hiljaisesti siitä, että asiat jätetään silleen, jotta

saavutettaisiin tilanne, joka olisi kummankin osapuolen hyväksyttävissä. Kyseessä on väite, jota mikään asiakirja-aineiston seikka ei tue. Vaikka komissio on kiistänyt tämän väitteen ponnekkaasti, vastaaja ei ole esittänyt mitään konkreettista todistetta, jonka avulla voitaisiin päätellä molemminpuolisen hiljaisen luopumisen tapahtuneen.

65 On joka tapauksessa lisättävä, että kun otetaan huomioon riidanalaisten määrien epäyhdenvertaisuus, toisin sanoen yhtäältä 180 000 euron määrä, jonka komissio vaatii palautettavaksi, ja toisaalta 650 000 euron määrä, jota vastaaja vaatii korvauksina kuluistaan, tällaisen pactum de non petendon tekeminen ei vaikuta uskottavalta. Vastaaja ei ole edes ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vaatinut väitetyn saatavansa kuittaamista komission saatavasta, vaan se on ainoastaan väittänyt, että se "vara[si] itselleen oikeuden vaatia komissiolta jäännösmäärien maksamista". BGB:n 215 §:n uuden version mukaan komission saatavan mahdollinen vanhentuminen ei olisi estänyt vastaajaa vetoamasta nyt esillä olevassa riita-asiassa tähän saatavaan kuittauksena.

66 Tämän jälkeen on todettava, että Saksan oikeudessa oikeuden menettämisen periaate on kehitetty BGB:n 242 §:ää koskevassa oikeuskäytännössä, jossa velvoitetaan sopimuspuolet panemaan sopimuksensa täytäntöön yksityisten välisissä oikeussuhteissa yleisesti hyväksyttyjen molemminpuolisten lojaliteetti- ja luottamusvaatimusten mukaisesti. Tämän oikeuskäytännön mukaan velkoja menettää sopimukseen perustuvat oikeutensa, kun hän ei ole pitkään aikaan vaatinut niitä ja kun velallinen voi velkojan yleisen käyttäytymisen perusteella uskoa, ettei näitä saatavia enää vaadita tulevaisuudessa (BGHZ osa 91, s. 62 ja 71; osa 105, s. 290 ja 298 ja erityisesti osa 146, s. 217, 220 ja 221).

67 On siis ensinnäkin tutkittava, kuinka kauan velkoja on pidättäytynyt käyttämästä oikeuttaan, jolloin passiivisena pysymisajan merkitys on tapauskohtainen. Toiseksi on otettava huomioon, millainen on luonteeltaan ja suuruudeltaan saatava, joka voi

kuulua joko yksityis- tai julkisoikeuden soveltamisalaan, ja lopuksi on otettava vielä huomioon velkojan käyttäytymisen aiheuttaman luottamuksen lujuus sekä velallisen suojan tarpeen laajuus.

68 Komission passiivisena pysymisajan alkamisajankohdaksi on nyt esillä olevassa asiassa vahvistettava 1.11.1998. Edellä 24 kohdassa mainitulla korvausvaatimuksella ja maksukehotuksella komissio on selvästi ja lopullisesti vaatinut muistutuksen muodossa vastaajaa palauttamaan 179 337 ecun määrän 31.10.1998 mennessä.

69 Tästä seuraa, että kaikki tätä päivää edeltäneet seikat – erityisesti vastaajan kritisoima tapa, jolla edellä 18–22 kohdassa mainitut tekniset ja tarkastusta koskevat raportit on laadittu – ovat merkitystä vailla sen kysymyksen ratkaisemisessa, onko komissio menettänyt oikeutensa palautukseen, jota se on vaatinut maksettavaksi 31.10.1998 mennessä, ainoastaan siitä syystä, että se on esittänyt tämän vaatimuksen oikeusteitse vasta 23.12.2004.

70 Tämän jälkeen on todettava, että kun komissio on nostanut tämän kanteen yli kuusi vuotta päivämäärälle 31.10.1998 asettamansa maksuvaatimuksen jälkeen, se on noudattanut nyt esillä olevassa asiassa sovellettavaa erityistä vanhentumisaikaa, joka oli alun perin 30 vuotta ja sittemmin kolme vuotta (ks. edellä 44–46 kohta). Velkojaa ei voida normaalisti estää käyttämästä täysimittaisesti vanhentumisajan suomaa hyötyä, erityisesti silloin kun se on suhteellisen lyhyt 30 vuoden vanhentumisaikaan verrattuna.

71 On lisättävä, että vastaajalla oli Handelsgesetzbuchin (Saksan kauppalaki, jäljempänä HGB) 257 §:n 1 momentin 4 alakohdan ja 4 momentin sekä Abgabenordnungin (Saksan verolaki, jäljempänä AO) 147 §:n 1 momentin 4 alakohdan ja 3 momentin nojalla velvollisuus säilyttää 10 vuotta kaikki DCC- ja Donna-hankkeiden

toteuttamiseen liittyvät tositteet. Vaikka näiden tositteiden säilyttämistä koskevan velvollisuuden pituus oli pidennetty 10 vuodeksi vasta useiden verosäännösten muuttamisesta 19.12.1998 annetun lain (BGBl. 1998 I, s. 3816) 2 ja 4 §:ssä, tätä uutta 10 vuoden määräaikaa oli kuitenkin sovellettava tämän saman lain 3 ja 5 §:n nojalla silloin, kun näiden tositteiden säilyttämiseen sovellettava vanha määräaika ei ollut vielä vuoden 1998 lopussa päättynyt. Koska DCC- ja Donna-hanke oli toteutettu vuonna 1997, niihin liittyvät tositteet on HGB:n ja AO:n aikaisempien säännösten nojalla säilytettävä kuusi vuotta, joten tämä määräaika ei ollut vielä vuoden 1998 lopulla päättynyt.

72 Vastaaja ei ole väittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että siihen olisi ollut sovellettava erityisiä lyhyempiä säilyttämismääräaikoja, jotka olisivat jo olleet päättyneet ennen nyt esillä olevan kanteen nostamista. Sitä vastoin se vetoaa 18.8.1980 annetun Sozialgesetzbuchin X luvun (Saksan sosiaaliturvalaki, X luku, BGBl. 1980 I, s. 1469 ja 2001 I, s. 130) 45 §:ään ja BVwVfG:n (ks. edellä 43 kohta) 48 §:ään, jonka mukaan hallintoviranomaisilla on lähtökohtaisesti etuuden saajaa vastaan käytettävissään vain yhden vuoden määräaika peruuttaakseen etuuden saajalle suosiollisen lainvastaisen hallinnollisen toimenpiteen.

73 Tältä osin riittää, kun todetaan, että yhden vuoden määräaika koskee hallinnollisia menettelyjä, joiden rajoissa julkishallinto voi toteuttaa yksipuolisen hallinnollisen toimenpiteen. Säännöksillä, joihin vastaaja vetoaa, ei sitä vastoin ole mitään merkitystä nyt esillä olevassa asiassa, koska komissio ja vastaaja ovat halunneet solmia sopimussuhteet, joiden perusteella komissiolla ei ollut valtuutta toteuttaa tällaisia toimenpiteitä.

74 Tästä seuraa, että yli kuuden vuoden aika, joka kului vastaajalle osoitetun maksuvaatimuksen ja nyt esillä olevan kanteen nostamisen välillä, ei ole nyt esillä olevan asian olosuhteissa riittävän pitkä aiheuttamaan komission oikeuksien menettämistä.

75 Vastaaja ei ole esittänyt tämän saatavan luonteen ja merkityksen osalta mitään seikkaa, joka osoittaisi, että komissio olisi menettänyt kyseessä olevan oikeutensa saada palautusta sen ominaisuuksien tai määrän vuoksi.

76 Komission menettelyn perusteella vastaajalle mahdollisesti syntyneestä luottamuksesta on todettava, että asiakirja-aineisto ei sisällä mitään merkkiä aktiivisesta toimenpiteestä, jolla komissio olisi useiden vuosien passiivisuutensa lisäksi ilmaissut aikomuksensa luopua oikeudestaan saada palautusta. Kuten vastaajan tekemän kantelun käsittelemisen lopettamisesta 27.4.2000 tehdystä Euroopan oikeusasiamiehen päätöksestä ilmenee, komissio on päinvastoin nimenomaisesti ilmoittanut oikeusasiamiehelle vaativansa oikeusteitse palautusta koskevaa oikeuttaan.

77 Lisäksi vastaajan olisi huolellisena ja asiantuntevana talouden toimijana pitänyt olla tietoinen siitä, että vuonna 2002 tuli voimaan Saksan velvoiteoikeuden uudistus. Se saattoi siis odottaa, että komissio käyttää täysimittaisesti hyväkseen uutta vanhentumisaikaa, joka päättyi 31.12.2004 (ks. edellä 44–46 kohta). Se, ettei se itse puolestaan ollut hakenut oikeusteitse omaa saatavaansa komissiolta, ei missään tapauksessa voi synnyttää vastaajan perusteltua luottamusta siihen, että komissio ei käyttäisi oikeuttaan saada palautusta. Vastaaja ei missään tapauksessa ole väittänyt, että komissio olisi menettelyllään estänyt sitä nostamasta hyvissä ajoin maksua koskevaa kannetta.

78 Vastaaja väittää lopuksi suojelun tarpeensa osalta kuuluvansa rajavastuuyhtiönä pienten ja keskisuurten yritysten luokkaan, joten tältä osin olisi tehtävä selvä ero sen itsensä ja maailmanlaajuisesti toimivan osakeyhtiö Ploenzken välille.

79 Tältä osin on todettava, että velallisena olevan yhtiön kannalta se seikka, että se on kooltaan pieni, ei yksinään riitä siihen, että sen velkojan katsotaan menettäneen oikeutensa ainakaan, jos se ei ole menettelyllään edesauttanut velallisen joutumista huonoon taloudelliseen tilanteeseen. Asiakirja-aineisto ei sisällä mitään, minkä perusteella voitaisiin päätellä, että komissio olisi menetellyt tällä tavalla 1.11.1998 ja nyt esillä olevan kanteen nostamisen välisenä aikana.

80 Vastaaja ei siten voi tehokkaasti vedota kokemuksensa puutteeseen pienenä yrityksenä komission rahoittamien kahden hankkeen täytäntöön panossa. Vastaajan entinen johtaja ja sen näiden hankkeiden puitteissa toimivan ammattilaisryhmän jäsen B. (ks. edellä 12 kohta) oli allekirjoittanut DCC- ja Donna-sopimukset Ploenzken nimissä viimeksi mainitun yhtiön yksikön johtajana. Lisäksi B. mainitaan Ploenzken yhtenä edustajana DCC-sopimuksen liitteessä ja Ploenzken ainoana edustajana Donna-sopimuksen liitteessä. Kun otetaan huomioon näiden kahden yhtiön välillä olevat henkilösiteet, ei vaikuta siltä, että vastaaja tarvitsisi objektiivisesti erityistä suojelua komission palautusvaatimusta vastaan.

81 Kun otetaan huomioon nyt esillä olevan asian tosiasialliset olosuhteet, oikeuden menettämistä koskevaa perustetta ei siis voida hyväksyä.

82 Edellä todetusta seuraa, että IIC:n esittämä ensimmäinen perusteosa on hylättävä. Näin ollen on todettava, että komission vaatima saatava on kannekelpoinen. On kuitenkin vielä määritettävä, mitkä ovat kyseessä olevien kahden hankkeen yhteydessä korvattavat kulut.

DCC- ja Donna-hankkeen yhteydessä korvattavat kulut

Alustavat huomautukset

83 On palautettava mieliin, että komission väitetty oikeus sen maksamien ennakoiden palautukseen johtuu kummankin sopimuksen liitteessä II olevasta 4.3 kohdasta. Tämän sopimusmääräyksen mukaan tällainen oikeus on olemassa, jos tarvittaessa tilintarkastuksen perusteella ilmenee, että sen rahoitustuen kokonaismäärä, joka komission on maksettava hankkeille, on pienempi kuin hankkeille jo suoritetut maksut. Mainitun 4.3 kohdan mukaisesti on siis tarkistettava, ylittävätkö vastaajan saamat ennakot tukikelpoisten kulujen määrän.

84 Tältä osin käy ilmi, että komissio ei ole hyväksynyt mitään niistä kulueristä, jotka vastaaja on esittänyt sille DCC-hankkeessa; viimeksi mainittu oli vaatinut yhteensä 1 906 943 DEM:n määrää, joka koostui henkilöstökuluista (834 568 DEM), alihankintakuluista (618 631 DEM), laitekuluista (384 018 DEM), matkakuluista (32 682 DEM), kulutushyödykekuluista (35 017 DEM) ja yleisistä kuluista (56 027 DEM).

85 Donna-hankkeessa komissio hyväksyi vain 46 300,18 DEM:n suuruisen korvauksen, kun taas vastaaja oli vaatinut yhteensä 646 809 DEM:n määrää, joka koostui henkilöstökuluista (227 999 DEM), alihankintakuluista (257 659 DEM), laitekuluista (106 871 DEM), matkakuluista (22 659 DEM), kulutushyödykekuluista (9 236 DEM) ja yleisistä kuluista (22 385 DEM).

86 Tässä yhteydessä vastaaja moittii komissiota ristiriitaisesta menettelystä, koska sen esittämä palautusvaatimus oli yhteensoveltumaton sen seikan kanssa, että kaikki

sopimukseen perustuvat suoritukset on toimitettu asianmukaisesti. Se väittää lisäksi, että kaikki ne kustannukset, jotka se on ilmoittanut komissiolle niiden korvaamista varten, ovat tukikelpoisia.

Komission ristiriitainen toiminta

– Asianosaisten lausumat

87 Komissio on sitä mieltä, että sen toiminta eli vastaajalle maksettujen ennakoiden palauttamisen vaatiminen, ei ole ristiriitaista. Riidanalaiset hankkeet ovat sen mukaan epäonnistuneet, koska laatukriteerit eivät ole täyttyneet.

88 Syntyneiden kulujen korvaaminen ei komission mukaan missään tapauksessa riipu hankkeiden onnistumisesta tai epäonnistumisesta. Hankkeiden onnistumisesta riippumatta vastaaja on jättänyt ottamatta huomioon, että komissiolla on oikeus palautukseen, koska esitetyt kulut eivät olleet kummankin sopimuksen liitteessä II olevissa 1 ja 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla tukikelpoisia. Ainoa ratkaiseva tekijä komission mukaan on siis se, että vastaaja pystyisi osoittamaan menojen tukikelpoisuuden, mitä se ei ole onnistunut tekemään.

89 Vastaaja väittää toimittaneensa oikein ja täydellisesti kahdessa sopimuksessa sovitut suoritukset. Sen mukaan komissio käyttää tänä päivänäkin kummankin hankkeen tuloksia Euroopan unionin internetsivuilla omiin mainostarkoituksiinsa. Näillä sivuilla viitataan eurooppalaista kulttuuriperintöä koskevaan yhteistyöasiakirjaan, jossa komissio kiittää B:tä tehdystä työstä, joka on edesauttanut yhteistyöasiakirjan tavoitteiden saavuttamisessa. Vastaajan mukaan DCC-hanke mainitaan B:n an-

sioiden kuvaamiseksi. Lisäksi komissio on 16.3.1998 päivätyssä kirjeessään vastaajan mukaan kiittänyt vastaajaa sen osuudesta yhteistyöasiakirjaan ja siten kumpaankin hankkeeseen. On merkittävää, että komissio ei ole poistanut viittauksia näihin hankkeisiin internetsivuilla eikä se näin ollen ole ottanut etäisyyttä hankkeiden rajoissa saavutettuihin tavoitteisiin.

90 Vastaaja lisää, että asian yhteydessä on toimitettu kertomuksia, ohjelmia sekä hankkeita varten laadittua digitaalista ja analogista aineistoa ja että esitetyt henkilöstökulut ovat tosiasiallisesti syntyneet. Hankkeiden toteuttamisen aikana vastaajalle ei esitetty mitään niistä moitteista, jotka nyt esitetään kanteen yhteydessä. Komission mainitsemien sopimusmääräysten ainoana tavoitteena on vastaajan mukaan helpottaa näiden hankkeiden yhteydessä syntyneiden tukikelpoisten kulujen toteennäyttämistä ja valvontaa.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

91 Vastaaja katsoo, että DCC- ja Donna-hankkeiden menestyminen sulkee jo yksinään pois komission vaatiman palautusoikeuden, koska tämä oikeus perustuu puhtaasti muodollisiin arvioihin.

92 Tätä väitettä ei voida hyväksyä.

93 Komissiota sitovat EY 274 artiklan nojalla yhteisön varojen moitteettoman hoidon periaatteet. Niinpä yhteisön rahoitustukien myöntämisjärjestelmässä tuen käyttöä koskevat säännöt, jotka voivat johtaa jo myönnetyn tuen maksamiseen takaisin kokonaan tai osittain. Tuensaaja, jonka esittämän hakemuksen komissio on

hyväksynyt, ei tällä hyväksymisellä saavuta minkäänlaista lopullista oikeutta saada koko tuen määrää, jos se ei noudata tuen edellytyksenä olevia ehtoja (asia T-81/95, Interhotel v. komissio, tuomio 14.7.1997, Kok. 1997, s. II-1265, 62 kohta ja asia T-126/97, Sonasa v. komissio, tuomio 29.9.1999, Kok. 1999, s. II-2793, 59 kohta).

94 Tässä asiayhteydessä yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että yhteisön tukia sääntelevän perustavanlaatuisen periaatteen mukaan yhteisö voi tukea ainoastaan todellisuudessa syntyneitä menoja. Jotta komissio voisi harjoittaa valvontaansa, tällaisten tukien saajien on näin ollen kyettävä osoittamaan sellaisiin hankkeisiin kirjattujen kustannusten tosiasiallisuus, joita varten tällaisia tukia on myönnetty, koska se, että tukien saajat toimittavat luotettavia tietoja, on siis välttämätöntä sen valvonta- ja todistejärjestelmän asianmukaisen toiminnan kannalta, joka on otettu käyttöön tuen myöntämisedellytysten täyttymisen tarkistamiseksi. Hankkeen toteuttamisen toteennäyttäminen ei siten riitä erityisen tuen myöntämisen perusteleminen. Tuensaajan on lisäksi esitettävä näyttö siitä, että hänelle on aiheutunut menoja kyseessä olevan tuen myöntämiselle vahvistettujen edellytysten mukaisesti, koska ainoastaan asianmukaisesti perusteltuja kuluja voidaan pitää tukikelpoisina. Velvollisuus noudattaa vahvistettuja taloudellisia edellytyksiä on, samalla tavalla yksi sen keskeisistä sitoumuksista ja siten yhteisön taloudellisen tuen myöntämisedellytys (ks. vastaavasti asia C-240/03 P, Comunità montana della Valnerina v. komissio, tuomio 19.1.2006, Kok. 2006, s. I-731, 69, 76, 78, 86 ja 97 kohta).

95 Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että yhteisön tukisopimuksessa asetettu velvollisuus esittää komissiolle määrätyssä muodossa ja määräajassa luettelo väitetysti tukikelpoisista kustannuksista on luonteeltaan pakottava ja että vaatimuksella esittää nämä luettelot asianmukaisesti pyritään ainoastaan siihen, että komissiolla on hallussaan välttämättömät tiedot, jotta se voi tarkistaa, onko yhteisön varoja käytetty sopimuksen määräysten mukaisesti (ks. vastaavasti asia C-279/03 OP, Implants v. komissio, tuomio 26.1.2006, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa (Kok. 2006, s. I-16*, 36 ja 37 kohta)).

96 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta saatavan rahoituksen yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin on samoin korostanut sääntöä, jonka mukaan ainoastaan yhteisön sääntöjen mukaisesti toteutetut menot maksetaan yhteisön tulo- ja menoarviosta, joten sääntöjenvastaisuustapauksessa komissio voi vähentää tukea taikka pidättää tai peruuttaa sen. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan myös luonteeltaan puhtaasti "tekniset" sääntöjenvastaisuudet, joilla ei ole täsmällistä taloudellista vaikutusta, voivat kuitenkin vakavasti vahingoittaa Euroopan unionin taloudellisia intressejä ja olla yhteisön oikeuden vastaisia, minkä voidaan katsoa soveltuvan perusteeksi sille, että komissio tekee rahoituskorjaukset (asia C-199/03, Irlanti v. komissio, tuomio 15.9.2005, Kok. 2005, s. I-8027, 26, 27, 29 ja 31 kohta).

97 Tästä oikeuskäytännöstä johtuu, ettei sitä, että komissio vaatii, että vastaaja noudattaa tarkasti menojen selvittämistä ja esitettyjen kulujen perustelemista koskevia sopimusvelvoitteitaan, voida pitää formalistisena. On sitä vastoin vastaajan tehtävä osoittaa, että näitä kirjanpidollisia perusteluvelvollisuuksia on todellisuudessa noudatettu.

98 Tätä päätelmää eivät horjuta todistustaakkaa koskevat säännöt. Näiden sääntöjen nojalla komissiolla on tietysti kantajana velvollisuus osoittaa perustelluksi oikeutensa saada tuki takaisin (Bundesgerichtshofin tuomio 14.1.1991, II ZR 190/89, BGHZ osa 113, s. 222, 226), joten sen tehtävänä on esittää kiistattomalla tavalla, että sen suorittamat maksut ovat ylittäneet rahoitustuen asianmukaisen määrän, ja kiistämistapauksessa näyttää tämä toteen.

99 Komission on kuitenkin tuettava vain kuluja, jotka ovat syntyneet sopimusehtojen mukaisesti ja jotka on erityisesti varmennettu asianmukaisesti tosittein. Vain, jos vastaaja on esittänyt tositteet asianmukaisista kuluista, komission on tarpeen vaatiessa osoitettava, että sillä ei ole velvollisuutta korvata syntyneitä kustannuksia, koska sopimukseen perustuva suoritus on puutteellinen tai koska kulutositteet ovat

epätäsmälliset (ks. vastaavasti julkisasiamies Kokottin asiassa C-294/02, komissio v. AMI Semiconductor Belgium ym., 17.3.2005 esittämä ratkaisuehdotus, Kok. 2005, s. I-2175 ja I-2178, 174 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

100 Kyseessä olevien hankkeiden väitetyn menestymisen osalta on todettava, että vastaaja myönsi istunnossa, että asiakirja-aineisto ei sisällä mitään sähköistä asiakirjaa, joka todistaisi tällaisesta menestyksestä DCC-hankkeen puitteissa valikoitujen kulttuurisisältöjen digitalisoinnin alalla taikka Donna-hankkeen puitteissa virtuaalisen forumin käyttöönoton alalla. Vastaaja puhui istunnossa jopa hankkeiden epäonnistumisesta, joka sen mukaan liittyy siihen, että vuonna 1997 ei ollut tarpeeksi käyttäjiä, joilla olisi ollut nopea pääsy internetiin, ja että oli käytettävä modeemeja, jotka eivät olleet lainkaan tähän soveltuvia.

101 Vastaaja tosin kuitenkin väittää, että kummankin hankkeen tuloksia on käytetty mainostarkoituksessa Euroopan unionin internetsivuilla, mutta komissio on osoittanut kantajan vastauksessaan (21–29 kohta), että kyseisillä sivuilla käytettävissä olevat tiedot liittyvät hankkeiden toteuttamisen alkuun (vuonna 1997) eikä niissä lausuta niiden mahdollisesta tuloksesta. Eurooppalaista kulttuuriperintöä koskevan yhteistyöasiakirjan otteissa tai erityisesti vastaajan esille tuomissa kiitoksissa ei myöskään lausuta hankkeiden menestymisestä.

102 On tosin totta, että eurooppalaista kulttuuriperintöä koskevan yhteistyöasiakirjan yhteydessä mainitaan vastaajan entisen johtajan B:n nimi kohdassa "työryhmä 4 – prioriteetit digitaalisessa kulttuurisisällössä". Kuten komissio on perustellusti huomauttanut, B:n henkilökohtainen osallistuminen "multimedia koulutuksessa ja käyttö integroituneessa kulttuurialoitteessa" -nimiseen hankkeeseen mainitaan ainoastaan kaikille DCC-hankkeeseen osallistuneille osoitettujen yleisten kiitosten yhteydessä. Työryhmä 4:n loppuraportti ei myöskään voi olla todisteena DCC-hankkeen objektiivisesta tuloksesta, koska B. itse laati tämän raportin. Samoin komission käyttämä muotoilu 16.3.1998 päivätyssä kirjeessä, jossa se kiittää vastaajaa

sen ponnisteluista, on pelkkä kohteliaisuusmuoto eikä merkitse sitä, että työryhmä 4 olisi menestynyt konkreettisesti ja tosiasiallisesti.

103 Edellä todetuista seikoista seuraa, että komission ristiriitaista toimintaa koskeva peruste on hylättävä.

Ilmoitettujen kulujen tukikelpoisuus

104 Niistä kululuokista, joita voidaan käyttää DCC- ja Donna-hankkeen toteuttamiseksi ja joita ovat toisin sanoen välittömät menot (henkilöstö, alihankinta, laitteet, matkat ja kulutushyödykkeet) ja välilliset menot (yleiset kulut), on palautettava mieliin, että kummankin sopimuksen liitteessä II olevassa 1.2 kohdassa määritellään korvattavat kulut kullekin hankkeelle välttämättöminä tosiasiallisina menoina, jotka voidaan näyttää toteen ja jotka ovat syntyneet hankkeiden keston aikana.

105 Tästä seuraa, että on vastaajan tehtävä esittää todisteita (ks. edellä 99 kohta) siitä, että komissiolle ilmoitetut kustannukset olivat todella välttämättömiä tosiasiallisia kuluja, jotka ovat syntyneet hankkeiden toteuttamiseksi niiden keston aikana. Lisäksi vastaajan täytyy näitä todisteita esittäessään noudattaa kunkin kululuokan erityisiä sopimukseen perustuvia vaatimuksia.

106 Tässä yhteydessä vastaaja moittii komissiota epälojaalista toiminnasta, koska se vaatii yksityiskohtaisten asiakirjojen esittämistä melkein seitsemän vuoden ajanjakson jälkeen, vaikka nämä asiakirjat ovat joko kadonneet tai ne voidaan hankkia vain vaivoin siitä syystä, että vastaajan entinen johtaja B. kuoli vuonna 1999. Vastaaja

väittää toimittaneensa komissiolle kummankin hankkeen täytäntöönpanon aikana ja välittömästi sen jälkeen kaikki vaaditut asiakirjat, jotka vahvistavat kaikkien esitettyjen kulujen tukikelpoisuuden. Vastaajan mielestä toimitetut asiakirjat – jotka mainitaan osittain kanteessa ja jotka sisältyvät sen liitteisiin – muodostavat riittävän todisteen korvattavien menojen tosiasiallisuudesta.

107 Nämä väitteet eivät kuitenkaan voi vapauttaa vastaajaa kummankin sopimuksen liitteessä II olevassa 1.2 kohdassa vahvistetuista velvoitteista. Riittää, kun palautetaan mieliin, että vastaajalla oli asiaa koskevan Saksan lainsäädännön säännösten nojalla velvollisuus säilyttää kymmenen vuoden ajan kaikki tositteet, jotka liittyivät DCC- ja Donna-hankkeen toteuttamiseen.

108 On lisättävä, että vastaajan ilmoittamien kulujen tukikelpoisuuden osalta ratkaiseva kysymys on, onko vastaaja onnistunut perustelemaan nämä kulut vuosina 1997 ja 1998, toisin sanoen kummankin hankkeen päätyttyä. Niihin liittyvät tositteet on liitetty asianosaisten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimittamiin kirjelmiin. Ne sisältyvät muun muassa kannekirjelmän liitteisiin. Vastaaja on nimenomaisesti viitannut näihin liitteisiin vastineessaan (24 kohta) moittimatta komissiota siitä, että se olisi hävittänyt tai tahallisesti jättänyt esittämättä asian kannalta keskeiset asiakirjat, jotka vastaaja on toimittanut sille hyvissä ajoin mutta joita se ei pystyisi toimittamaan enää uudelleen tällä hetkellä. Vastaajan huomautus siitä, että tällaisia asiakirjoja on liitetty kanteeseen vain "osittain", on joka tapauksessa liian epämääräinen, jotta vastaaja voitaisiin vapauttaa velvollisuudestaan perustella ilmoitetut kulut.

109 Eri kululuokkien tukikelpoisuutta on siis tarkasteltava asianosaisten välillä vaihdettujen kirjelmien perusteella, mukaan lukien kanteeseen ja vastineeseen liitetyt asiakirjat.

– Henkilöstökulut

110 Vastaaja on DCC-hankkeen yhteydessä ilmoittanut 834 568 DEM seuraavien henkilöiden osalta: C. (Micro Computer DOS Systemhaus), D., E., F., G. (FORSA), M. (Leonardo) ja W. (Innovative Software).

111 Donna-hankkeen yhteydessä se on ilmoittanut 227 998,39 DEM F:n, E:n ja L:n osalta.

112 DCC-hankkeen yhteydessä ilmoitetuista kuluista komissio väittää, että yksittäisiä kulueriä ei ole voitu hyväksyä siitä syystä, että vastaaja ei ole ottanut palvelukseensa henkilöitä, joiden on väitetty osallistuneen hankkeen toteuttamiseen. Sama pätee Donna-hankkeeseen. Mikään vastaajan esittämistä asiakirjoista ei missään tapauksessa täytä kummankin sopimuksen liitteessä II olevassa 1.3.1 kohdassa vahvistettuja muotovaatimuksia.

113 Vastaaja vastaa, että henkilöstökulujen tunnustamisesta kieltäytyminen on ristiriidassa tehtyjen sopimusten tarkoituksen ja tavoitteen kanssa. Siitä moitteesta, että vastaaja ei ole suoraan ottanut palvelukseensa kyseessä olevaa henkilöstöä, se väittää, että liitteessä II olevaa 1.3.1 kohtaa olisi tulkittava niin, että siinä on tarkoitus sulkea pois menojen korvaaminen vain sellaisten henkilöiden osalta, jotka eivät ole missään tekemisissä hankkeiden kanssa. Lisäksi vastaaja on toimittanut komissiolle työtuntiluettelot, joista ilmenee selvästi päivämäärä, työaika, toiminta-ala ja itse hanke. Jos komissio vaatii, että työtuntiluettelot on laadittava ainakin kerran kuussa ja hankkeen johtajan on allekirjoitettava ne, se ei ota huomioon liitteessä II olevan 1.3.1 kohdan puhtaasti muodollista luonnetta.

114 Tältä osin riittää, kun korostetaan, että asianosaisten kesken on kiistatonta, että vastaaja ei ole täyttänyt kummankin sopimuksen liitteessä II olevan 1.3.1 kohdan edellytyksiä. Tämän määräyksen mukaan työntekijöiden kaikki ilmoitetut työtunnit on rekisteröitävä ja todistettava oikeiksi ja hankkeen johtajan tai sopimuspuolena olevan yrityksen asianmukaisesti valtuuttaman ylemmän toimihenkilön on rekisteröitävä oikeaksi todistettu työaika vähintään kerran kuukaudessa.

115 Vastaajan esittämistä työtuntiluetteloista (liitetty vastineen liitteisiin 9 ja 10) puuttuvat kuitenkin allekirjoitukset eikä niiden laatija käy ilmi. Kyseessä on pino tietokoneella tehtyjä tulosteita, joiden suhdetta toimitettujen suoritusten todellisuuteen ei ole kaikkien selitysten tai lisätodisteiden puuttuessa näytetty toteen. Kukaan vastaajan edustajista ei ole ottanut itselleen allekirjoituksellaan hyvissä ajoin vastuuta näiden tuntiluettelojen sisällön totuudenmukaisuudesta.

116 Toisin kuin vastaaja väittää, liitteessä II olevassa 1.3.1 kohdassa vahvistettu vaatimus ei ole ristiriidassa sopimusten tarkoituksen eikä tavoitteen kanssa. Tämän määräyksen avulla on tarkoitus varmistaa, että vastaajan työntekijöiden kyseessä oleviin hankkeisiin tosiasiallisesti käyttämästä ajasta esitetään säännöllisesti ja ajallisesti läheisesti (ainakin kerran kuussa) vastaajan pätevän edustajan allekirjoittamat luotettavat tositteet. Koska komissio ei ole osallistunut sovittuihin töihin, sillä ei ole muita keinoja käytettävissään esitettyjen henkilöstökulujen paikkansa pitävyyden valvomiseksi.

117 Tästä seuraa, että vastaajalla ei ole oikeutta saada korvausta väitetyistä henkilöstökuluistaan, eikä ole tarpeen ratkaista kysymystä siitä, onko ja millaisten yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan itsenäisiä avustajia pidettävä Saksan lainsäädännön mukaan heidän työnantajansa henkilöstöön kuuluvina.

– Alihankintakulut

118 DCC-hankkeen yhteydessä vastaaja on ilmoittanut 618 631 DEM, jotka on jaettu seuraaviin eriin: McDOS, Christian Liepe Photodesign ja IIC:lle osoitetut Ploenzken kulut.

119 Donna-hankkeen yhteydessä se ilmoitti 257 659 DEM, jotka on jaettu seuraaviin eriin: Fink & Partner -yhtiö, D. D., B. D. ja Casper Casting and Styling Agency -yhtiö.

120 DCC-hankkeesta komissio väittää, ettei se ole antanut sopimuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan välttämätöntä ennakkolupaa alihankinnalle. Vastaaja ei missään tapauksessa ole noudattanut velvollisuuttaan sisällyttää alihankintasopimuksiin sillä komissiota kohtaan olevia velvollisuuksia, erityisesti velvollisuutta esittää työtuntiluettelot.

121 Donna-hankkeen osalta komissio muistuttaa, että se on hyväksynyt korvattavina kuluina vain 46 300,18 DEM:n suuruiset D. D:tä ja B. D:tä koskevat kulut. Sitä vastoin se on kieltäytynyt korvaamasta muita alihankintakuluja kirjallisen ennakkoluvan puuttuessa.

122 Vastaajan mukaan asianosaisten välillä on kiistatonta, että ne yritykset, joiden nimissä nämä kulut on esitetty, ovat toimineet aktiivisesti DCC-hankkeessa, joten komission ennakkolupa ei ollut välttämätön, koska DCC-sopimuksen 5 artikla on pelkkä muodollinen määräys. Lisäksi komissio oli jo sen mukaan hyväksynyt

alihankinnat saadessaan tätä koskevan luettelon. Vastaajalla ei sen mukaan ollut velvollisuutta toimittaa yksityiskohtaisia luetteloita. Ploenzken kulujen osoittaminen IIC:lle johtui Ploenzken kanssa tehdystä sisäisestä sopimuksesta.

123 Donna-hankkeen osalta vastaaja katsoo, että kaikki alihankintakulut ovat korvattavia. Se, että Fink & Partner -yhtiö on allekirjoittanut yhteistyöasiakirjan, mahdollistaa Donna-sopimuksen 5 artiklan 1 kohdan tarkoituksen ja tavoitteen noudattamisen. Casper Casting and Styling Agency -yhtiön kulujen osalta komission kirjallinen lupa ei ollut vastaajan mukaan välttämätön.

124 Tältä osin on palautettava mieliin, että kummankin sopimuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan vastaajalla oli lupa tehdä alihankintasopimuksia sillä edellytyksellä, että komissio oli ennalta antanut tähän kirjallisen luvan ja että vastaaja asettaa kaikille alihankkijoille samat velvoitteet kuin sillä itsellään oli komission kanssa tehtyjen sopimusten nojalla.

125 Vastaajan väite siitä, että tämä määräys on pelkkä muodollinen määräys, jonka rikkominen ei voi vaikuttaa kyseessä olevien kulujen tukikelpoisuuteen, on hylättävä.

126 Sopimukseen perustuva vaatimus alihankkijoiden toiminnalle annetusta komission ennakkoluvasta on perusteltu ja välttämätön, koska sovittujen velvoitteiden täyttäminen kuuluu lähtökohtaisesti ainoastaan sille yritykselle, jonka komissio on täsmällisesti ja yksilöllisesti valinnut sopimuspuoleksi. Näin ollen komission täytyy voida valvoa alihankkijan mahdollista osallistumista ja tarpeen vaatiessa sulkea se pois. Se, että vastaaja ei ole noudattanut kirjallisen ennakkoluvan vaatimusta, riittää näin ollen siihen, että komissio kieltäytyy siihen liittyvien kulujen korvaamisesta.

127 Lisäksi joka tapauksessa on selvää, että vastaaja ei ole toimittanut alihankkijoitaan koskevia työtuntiluetteloita sopimusten liitteessä II olevassa 1.3.1 kohdassa määrätyssä muodossa. Sopimusten 5 artiklan 1 kohdassa se velvoitetaan asettamaan alihankkijoille samat velvoitteet kuin sillä itsellään on. Tästä seuraa, että kullakin vastaajan hankkeen täytäntöönpanoa varten pestaamalla alihankkijalla oli velvollisuus noudattaa mainitussa liitteessä II olevaa 1.3.1 kohtaa ja ilmoittaa sen henkilöstön kaikki työtunnit, ja sen asianmukaisesti valtuuttaman ylemmän toimihenkilön oli todistettava työaikaluettelo oikeaksi vähintään kerran kuukaudessa.

128 Sopimukseen perustuva vaatimus asettaa kullekin alihankkijalle samat velvoitteet kuin ne, joita sovelletaan vastaajaan, oli perusteltu ja välttämätön väitettyjen kulujen täydellisen valvonnan takaamiseksi ja sen sulkemiseksi pois, että vastaaja voisi pelkästään alihankkijoita käyttämällä saada korvauksen kuluista, jotka eivät muutoin olisi olleet tukikelpoisia.

129 Mikään vastaajan vastineen liitteenä esittämistä työtuntiluetteloista ei vastaa tätä vaatimusta. Edellä 115 ja 116 kohdassa mainituista syistä sillä ei siis ole oikeutta saada korvausta kyseessä olevista alihankintakuluista.

130 Niistä kuluista, jotka Ploenzke on osoittanut vastaajalle näiden kahden yhtiön välisen väitetyn sisäisen sopimuksen nojalla, on lisättävä, että toisin kuin vastaaja, Ploenzke on spontaanisti palauttanut komission vaatimat ennakot kokonaisuudessaan (ks. edellä 23 kohta). Näin ollen komissio ei ollut velvollinen korvaamaan vastaajan kautta niitä kuluja, joiden korvaamisesta Ploenzke oli saamansa ennakot palauttamalla luopunut.

131 Tästä seuraa, että vastaaja ei voi vaatia sen väitettyjen alihankintakulujen korvaamista – lukuun ottamatta Donna-hankkeen yhteydessä B. D:lle ja D. D:lle esitettyjä kuluja, jotka komissio on jo hyväksynyt – siitä syystä, että näitä kuluja ei ole perusteltu asianmukaisesti.

– Matkakulut

132 Vastaaja on DCC-hankkeen yhteydessä ilmoittanut 32 682 DEM seuraavien henkilöiden osalta: D., E., F., L., M. (Leonardo) ja C. (McDOS).

133 Se on Donna-hankkeen yhteydessä ilmoittanut 22 659 DEM seuraavien henkilöiden osalta: D. D., E., F., L. ja M.

134 Komission mukaan vastaajalla ei ole oikeutta matkakulujen korvaukseen. Toisin kuin sopimusten liitteessä II olevassa 1.3.4 ja 1.2 kohdassa määrätään, vastaaja ei ole komission mukaan näyttänyt toteen näiden menojen ja kummankin hankkeen välistä konkreettista yhteyttä.

135 DCC-hankkeen osalta komissio väittää, että L:ää lukuun ottamatta kaikki mainitut yhtiöt ja henkilöt ovat olleet alihankkijoita, joilta on puuttunut ennakkolupa. L:n kulut eivät ole korvattavia, koska vastaajalle ei ollut syntynyt henkilöstökuluja tämän henkilön osalta.

136 Donna-hankkeen osalta komissio väittää, että vastaaja ei ole ilmoittanut M:stä aiheutuneita henkilöstökuluja. Komission mukaan sen ennakkolupa ei kata F:ää ja E:tä alihankkijoina. Vastaaja ei ole toimittanut L:ää koskevia työtuntiluetteloja. D. D:n kuluja ei voida hyväksyä, sillä toimitetut asiakirjat ovat riittämättömiä hänen matkojensa välttämättömyyden toteamiseksi.

137 Vastaaja esittää uudelleen alihankinnan yhteydessä esittämänsä väitteet ja korostaa, että se, että se ei ollut ilmoittanut henkilöstökuluja, ei mitenkään sulje pois matkakulujen ilmoittamista kyseisten henkilöiden osalta, koska nämä kulut ovat tosiasiallisesti syntyneet. F:n ja E:n osalta mikään lupa ei ollut välttämätön. Sen mukaan L:n kulujen osalta hänen toimintansa merkitys oli näytetty toteen komissiolle toimitettujen työtuntiluettelojen avulla. Vastaaja viittaa D. D:n kulujen osalta hänen matkakulujensa korvaamista koskeviin lisäsopimuksiin.

138 Tältä osin on todettava, että matkakulut ovat niiden tukikelpoisuuden huomioon ottaen tyypillisesti liitännäisiä kuluja niin, että ainoastaan sellaisten henkilöiden matkat, joiden tosiasiallisesti tekemät suoritukset on katsottu välttämättömiksi hankkeen yhteydessä, voidaan luokitella välttämättömiksi kyseessä olevan hankkeen kannalta. Toisin sanoen matkakulujen korvaaminen on perusteltua vain, jos henkilö, jonka osalta tällaisia kuluja esitetään, on osallistunut kyseessä olevan hankkeen toteuttamiseen hyödyllisesti, toisin sanoen komission hyväksymällä tavalla.

139 Kuten edellä on todettu, komissiolla oli lupa kieltäytyä korvaamasta kaikki menot, jotka vastaaja oli ilmoittanut henkilöstö- ja alihankintakuluina, lukuun ottamatta niitä, jotka koskivat B. D:tä ja D. D:tä Donna-hankkeen yhteydessä. Koska kyseessä olevien henkilöiden väitetyillä suorituksilla ei ollut mitään lukuina ilmaistavaa arvoa komissiolle, näiden henkilöiden mahdollisia matkoja, jotka oli tehty näiden

suoritusten toimittamiseksi, ei voida näin ollen luokitella DCC- ja Donna-hankkeen kannalta välttämättömiksi. Komissio on siten perustellusti vedonnut tältä osin kummankin sopimuksen liitteessä II olevaan 1.2 kohtaan, jonka mukaan korvattavia ovat ainoastaan tosiasialliset kustannukset, jotka ovat välttämättömiä hankkeen kannalta, jotka voidaan näyttää toteen ja jotka ovat syntyneet hankkeiden keston aikana.

140 On lisättävä, että vastaajalla oli kummankin sopimuksen liitteessä II olevan 5 kohdan nojalla velvollisuus pitää omaa kirjanpitoaan ja asianmukaista asiakirja-aineistoa ilmoitettujen kulujen osoittamiseksi ja perustelemiseksi. Kun otetaan huomioon kunkin yksittäisen matkan tavoite ja välttämättömyys, mitään kanteen liitteisiin A 7–A 23 tai vastineen liitteisiin B 9–B 14 sisältyvää kopiota ei kuitenkaan voida luokitella päteväksi ja asianmukaiseksi todisteeksi siitä, että ilmoitetut matkakulut ovat tosiasiallisesti syntyneet DCC- ja Donna-hankkeen tarpeita varten. Vastaaja ei tämän vuoksi ole vastoin kummankin sopimuksen liitteessä II olevassa 1.2 ja 5 kohdassa vahvistettuja vaatimuksia onnistunut osoittamaan välttämätöntä yhteyttä kyseessä olevien henkilöiden väitettyjen matkakulujen ja heidän hankkeeseen osallistumisensa välillä.

141 Erityisesti B. D:n ja D. D:n osalta on palautettava mieliin, että komissio on myöntänyt näitä henkilöitä Donna-hankkeen yhteydessä koskevien alihankintakulujen olevan korvauskelpoisia. Tämä ei kuitenkaan voi aiheuttaa automaattisesti ilmoitettujen matkakulujen tunnustamista.

142 Asiakirja-aineisto ei sisällä yhtään B. D:tä koskevaa matkalaskua. Kannekirjelmän liitteeseen A 23 sisältyvät D. D:tä koskevat laskut, jotka viimeksi mainittu on osoittanut vastaajalle, sisältävät niin yleisiä ja epämääräisiä tietoja, ettei niitä voida pitää kummankin sopimuksen liitteessä II olevissa 1.2 ja 5 kohdassa tarkoitettuina riittävinä tositteina. Niiden perusteella ei voida erityisesti tarkistaa, olivatko D. D:n matkat asianmukaisia Donna-hankkeen kannalta ja hänen yksilöllisen toimintansa kannalta tässä hankkeessa.

143 Tästä seuraa, että vastaajalla ei ole oikeutta saada korvausta väitetyistä matkakuluistaan.

– Laitekulut

144 Vastaaja on DCC-hankkeen yhteydessä ilmoittanut 384 018 DEM Digivision-yhtiön kuluina ja Ploenzken IIC:lle osoittamina kuluina. Se on Donna-hankkeen yhteydessä ilmoittanut 106 871 DEM:n suuruiset kulut, jotka perustuvat Fink & Partner -yhtiön laskuun.

145 Komissio kiistää velvollisuutensa korvata DCC-hankkeen yhteydessä ilmoitetut kulut, ja se väittää, että Digivision-yhtiön kuluina ilmoitetut kulut eivät ole tukikelpoisia. Toisin kuin sopimuksen liitteessä II olevassa 5 kohdassa edellytetään, vastaajan ja Digivision-yhtiön välisen kirjeenvaihdon perusteella ei nimittäin voida arvioida näiden kulujen välttämättömyyttä eikä varmistaa, etteivät laitteiden vuokrakulut ylittäneet niiden mahdollisia hankintakuluja. Ploenzken vastaajalle osoittamat kulut eivät ole korvattavia, koska näiden kahden yhtiön välillä ei ole tätä koskevaa sopimusta.

146 Donna-hankkeen osalta komissio perustelee korvaamisesta kieltäytymistään sillä, että vastaaja ei ollut esittänyt Fink & Partner -yhtiön kanssa tehtyä vuokrasopimusta. Esitetyissä asiakirjoissa ei myöskään ole täsmennetty vuokrattua aineistoa, eivätkä ne vastaa kulujen perusteluja koskevia sopimukseen perustuvia vaatimuksia.

147 Vastaajan mukaan esitettyjen kulujen perustelemiseksi komissiolle toimitetut asiakirjat ovat kokonaisuudessaan sellaisia, että ne sisältävät riittävän todisteen kyseisten kulujen syntymisestä, koska sopimuksissa ei vaadita yksityiskohtaista

todistetta syntyneistä kustannuksista. Hankkeita ei olisi voitu missään tapauksessa toteuttaa, jos laitteita ei olisi vuokrattu, joten komissiolla ei ole mitään pätevää syytä katsoa laskujen olevan liian suuret, varsinkaan kun se ei ole esittänyt konkreettisia syitä, joiden vuoksi se katsoo, että laitteiden vuokrauskustannukset voisivat ylittää niiden hankintakustannukset. Vastaajan mukaan komissio on itse usein toiminut kulttuurialoitteiden alalla ja sen pitäisi siis tietää, että esitetyt kulut ovat kohtuullisia. Näin ollen vuokrasopimuksen kohteena olleen teknisen aineiston täsmällisellä luonteella ei juurikaan ole merkitystä. Alihankkijana toimineen Fink & Partner -yhtiön lasku on riittävä todiste.

148 Tältä osin on palautettava mieliin kummankin sopimuksen liitteessä II oleviin 1.2, 1.3.2 ja 5 kohtaan sisältyvät säännöt. Näiden määräysten perusteella vuokrattujen laitteiden tukikelpoisten kulujen määrä on yhtäältä rajoitettu määrään, joka on välttämätön niiden hankintaa varten. Toisaalta vastaajalla on velvollisuus pitää omaa kirjanpitoaan ja asianmukaista asiakirja-aineistoa ilmoitettujen kulujen todistamiseksi ja perustelemiseksi. Lopuksi korvattavia ovat vain kullekin hankkeelle välttämättömät tosiasialliset kulut, jotka voidaan näyttää toteen ja jotka ovat syntyneet hankkeiden keston aikana.

149 Tämä vaatimus mahdollisimman yksityiskohtaisten perustelujen esittämisestä tähtää siihen, että komissio voisi valvoa kummassakin hankkeessa maksettuja määriä sekä väitettyjen laitekulujen todellisuutta ja välttämättömyyttä. Tästä seuraa, että vastaajalla oli velvollisuus toimittaa asiakirjat, joissa ilmoitetaan täsmällisesti, minkä tyyppisiä laitteita oli vuokrattu ja mihin hintaan.

150 Vastaaja ei kuitenkaan ilmeisestikään ole täyttänyt tätä velvollisuutta väittäessään, että komissiolle toimitetut asiakirjat olivat "kokonaisuudessaan" sellaisia, että ne sisältävät riittävän todisteen laitekulujen syntymisestä ja että komissiolla "ei ollut mitään syytä" väittää, että esitettyjen laskujen määrä oli liian suuri, koska se ei ollut esittänyt konkreettisia syitä, joiden perusteella se katsoi, että laitteiden vuokrauskustannukset saattoivat ylittää niiden hankintakustannukset. Vastaaja ei myöskään

voi tyytyä väittämään, että komissiolla oli riittävästi kokemusta kulttuurihankkeiden alalla ja että sen pitäisi siis tietää, että syntyneet kulut olivat kohtuullisia, joten vuokratun teknisen aineiston täsmällisellä luonteella ei juuri ollut merkitystä.

151 IIC:lle osoitettujen Ploenzken kulujen osalta asiakirja-aineisto ei sisällä mitään tositetta, jonka perusteella voitaisiin varmistaa niiden tosiasiallisuus ja välttämättömyys. Se, että Ploenzke oli palauttanut kaikki komission vaatimat ennakot, sulkee pois sen, että komissiolla olisi velvollisuus korvata vastaajan kautta Ploenzken väitetyt kulut, jotka voidaan osoittaa vastaajalle sisäisen sopimuksen nojalla (ks. edellä 130 kohta).

152 Digivision-yhtiön tapauksessa laitekuluja koskevissa laskuissa olevat merkinnät ovat niin epämääräisiä, ettei niiden perusteella voida varmasti todeta, että ilmoitetut laitekulut olivat välttämättömiä hankkeiden tarpeiden kannalta.

153 Erityisesti kannekirjelmän liitteeseen A 16 sisältyvä lasku ei ole tosiasiallinen ja lopullinen lasku. Kyseessä on muodollinen lasku, jonka merkitys rajoittuu siihen, että asiakkaalle annetaan tietoja myyntiä koskevista yksityiskohdista tai siihen, että tämä voi suorittaa tietyt toimitusta edeltävät muodollisuudet. Tätä muodollista laskua ei myöskään ole allekirjoitettu. Siinä ainoastaan kuvaillaan yleisesti vuokrattuja laitteita luettelematta tai täsmentämättä niitä erikseen, vaikka niitä on saatavilla markkinoilla laajoina toiminta-, laatu- ja hintavalikoimina. Näin ollen ei ole objektiivisesti mahdollista arvioida niiden kulujen välttämättömyyttä, joiden väitetään aiheutuneen vastaajalle Digivision-yhtiön osalta.

154 Vastineen liitteeseen B 11 sisältyvä Digivision-yhtiön lasku ei poista tätä täsmällisyyden puutetta. Vaikka onkin totta, että tämä lasku sisältää luettelon

väitetyistä toimitetuista laitteista ja ohjelmistoista, sitä ei ole allekirjoitettu eikä sitä ole laadittu Digivision-yhtiön tunnuksen sisältävälle paperille, toisin kuin muodollinen lasku. Kaikkien muiden lisäselitysten tai -todisteiden puuttuessa tältä asiakirjalta puuttuu todistusarvo kyseessä olevien kulujen tosiasiallisuuden ja välttämättömyyden suhteen.

155 Fink & Partner -yhtiöön liittyvät väitetyt laitekulut koskevat HIS-studiojärjestelmän vuokraamista mukaan lukien laitteisto, verkko ja ohjelmisto (kuvatallennusjärjestelmä, kuvaliitännän hoito ja ISDN-yhteys).

156 Kuten asiakirja-aineistosta ilmenee, näitä kuluja koskevat ensimmäiset asiakirjamerkinnät löytyvät tilintarkastuskertomusluonnoksesta (kannekirjelmän liite A 6), jonka 3.2 kohdassa viitataan laskuihin, joiden katsotaan olevan riittämättömiä vuokratun aineiston välttämättömyyden perustelemiseksi – siitä syystä, että vuokratuksi väitetyn laitteiston teknisiä osia ei ole lueteltu siinä – ja jossa vastaajaa moititaan siitä, ettei se ole esittänyt niitä koskevaa vuokrasopimusta. Tästä kertomusluonnoksesta esittämiensä huomautusten (kannekirjelmän liite A 9) 3.1. kohdassa vastaaja tyytyy vastustamaan tätä kyseessä olevien laskujen hyväksymättä jättämistä, esittämättä kuitenkaan niistä, sen enempää kuin vuokrasopimuksestakaan, kopiota. Lopullisen tilintarkastuskertomuksen (kannekirjelmän liite A 12) 3.2 kohdassa evätään edelleen Fink & Partner -yhtiöön liittyvien laitekulujen korvaaminen.

157 Vastaaja on vasta vastineen liitteessä B 14 esittänyt kyseessä olevien laitteiden vuokrausta koskevia asiakirjoja. Tässä ovat kuitenkin kyseessä kolme "laskua", joita ei ole allekirjoitettu ja joita ei ole esitetty Fink & Partner -yhtiön tunnuksella varustetulla paperilla, toisin kuin kannekirjelmän liitteisiin A 20–A 22 sisältyvät tämän yhtiön alkuperäiset laskut. Lisäselitysten ja -todisteiden puuttuessa näiltä asiakirjoilta puuttuu kyseessä olevien kulujen tosiasiallisuutta ja välttämättömyyttä koskeva todistusarvo.

158 Edellä todetuista seikoista johtuu, että vastaajalla ei ole oikeutta väitettyjen laitekulujensa korvaamiseen.

– Kulutushyödykkeet

159 Vastaaja on ilmoittanut DCC-hankkeen yhteydessä 35 017 DEM:n ja Donna-hankkeen yhteydessä 9 312,53 DEM:n suuruisen määrän kulutushyödykekuluina.

160 Komission mukaan vastaaja ei ole selittänyt eikä vahvistanut asiakirjoilla DCC-hankkeen yhteydessä ilmoittamiaan kuluja. Näin ollen niitä ei ole voitu hyväksyä. Donna-hankkeesta komissio puolestaan toteaa, että esitetyt asiakirjat eli Fink & Partner -yhtiön kolme laskua eivät ole riittäviä väitettyjen kulujen välttämättömyyden arvioimiseksi. Lisäksi ilmoitetut kulut ovat aiheutuneet Fink & Partner -yhtiön kanssa tehdyn alihankintasopimuksen yhteydessä. Komissio ei kuitenkaan ole hyväksynyt tämän sopimuksen tekemistä.

161 Vastaajan mukaan komission DCC-hankkeesta esittämät väitteet ovat liian yleisiä, jotta se voisi ottaa niihin kantaa. Komission pitäisi tietää, että tämän hankkeen toteuttamisesta syntyi kulutushyödykekuluja, joiden välttämättömyydestä ei ole mitään epäilystä. Donna-hankkeen osalta esitetyt todisteet taas ovat vastaajan mukaan riittäviä.

162 Tältä osin on todettava, että DCC-hankkeen yhteydessä ilmoitettuja kulutushyödykekuluja ei selvästikään voida pitää tukikelpoisina. Kun vastaaja esittää ainoastaan puhtaasti välttteleviä väitteitä, se myöntää lähtökohtaisesti näitä kuluja koskevien tositteiden täydellisen puuttumisen. Komissio ei siis voinut DCC-sopimuksen liitteessä II olevan 1.2 kohdan mukaisesti tarkistaa niiden välttämättömyyttä.

163 Donna-hankkeeseen liittyvistä kulutushyödykekuluista vastaaja esittää kolme 1.6., 17.11. ja 1.12.1997 päivättyä laskua Fink & Partner -yhtiön osalta syntyneiden kulujen perustelemiseksi (kannekirjelmän liitteet A 20–A 22). Tästä ilmenee, että tämä yhtiö oli laskuttanut vastaajaa suorituksista, joita oli kuvailtu ilmaisuilla "kolmiulotteisten kohteiden graafinen esittely – – käytetty materiaali mukaan lukien". Kuten komissio on perustellusti todennut, vastaaja ei ole täsmentänyt tätä esittelyä eikä käytettyä materiaalia, joten ei ole mahdollista todeta näiden laskujen täsmällistä kohdetta. Vastaaja ei myöskään ole tehnyt mitään lukuina esitettyä eroa kulutushyödykkeiden ja graafisen esittelyn välillä.

164 Tästä seuraa, että kyseessä olevat kolme laskua eivät ole riittävän yksityiskohtaisia, jotta niitä voitaisiin pitää tositteina, joista ilmenee Donna-sopimuksen liitteessä II olevan 1.2 kohdan mukaisesti asianmukaisesti ilmoitettujen kulutushyödykekulujen välttämättömyys ja niiden konkreettinen yhteys Donna-hankkeeseen.

165 On lisättävä, että vastaajalla ei ole oikeutta Fink & Partnerin osalta ilmoittamiensa henkilöstökulujen, alihankintakulujen tai laitekulujen korvaamiseen (ks. erityisesti edellä 155–157 kohta). Myös tästä syystä on poissuljettua, että kulutushyödykekulut voitaisiin korvata sille. Tällaiset kulut ovat luonteeltaan puhtaasti liitännäisiä, koska ne voivat syntyä vain pääsuorituksen yhteydessä ja koska niiden välttämättömyys ja siten niiden tukikelpoisuus riippuu viimeksi mainitun tukikelpoisuudesta. Nyt esillä olevassa asiassa komissio oli kuitenkin oikeassa, kun se ei tunnustanut mitään Fink & Partner -yhtiötä koskevaa pääasiallista suoritusta.

166 Tästä seuraa, että on perusteltua kieltäytyä korvaamasta kulutushyödykekuluja, jotka vastaaja väittää sille aiheutuneen.

– Yleiset kulut

167 Vastaaja on ilmoittanut DCC-hankkeen yhteydessä 56 027 DEM:n ja Donna-hankkeen yhteydessä 22 385 DEM:n määrän yleisinä kuluina.

168 Komission mukaan vastaaja ei ole täsmentänyt eikä perustellut näitä kuluja, minkä vuoksi ei ole ollut mahdollista tarkistaa kummankin sopimuksen liitteessä II olevan 1.3.1 kohdan mukaisesti niiden syntymistä eikä niiden välttämättömyyttä. Tämän liitteen 1.4 kohdan mukaisesti vastaaja voi joka tapauksessa vaatia yleisten kulujen, jotka ovat tosiasiassa välillisiä kuluja, korvaamista vain 20 prosentin osuudelta korvattaviksi hyväksyttyjen muiden kulujen määrästä.

169 Vastaaja pitää todisteitaan riittävinä, koska yleiset kulut ovat luonteeltaan jatkuvia, joten niiden perustelu on siis mahdollista vain rajoitetusti. Siten näiden kulujen ja hankkeiden välinen yhteys on sen mukaan vaikeasti todistettavissa.

170 Tältä osin on todettava, että myös yleisten kulujen tai välillisten kulujen ("overheads" DCC- ja Donna-sopimusten terminologian mukaan) on nimenomaisesti täytettävä kummankin sopimuksen liitteessä II olevan 1.2 kohdan mukaiset vaatimukset. Siten vain menot, jotka ovat syntyneet kummankin hankkeen toteuttamiseksi välttämättömien tosiasiallisten yleisten kulujen kattamiseksi, voidaan luokitella korvattaviksi. Yrityksen yleiset kulut ovat kustannuksia, joista sen pitää joka tapauksessa vastata

tavanomaisen toimintansa johdosta ja riippumatta yksittäisen hankkeen toteuttamisesta (ks. vastaavasti asia T-340/00, Comunità montana della Valnerina v. komissio, tuomio 13.3.2003, Kok. 2003, s. II-811, 106 kohta), joten vain kyseessä olevan hankkeen toteuttamiseen tosiasiassa liittyneet yleiset kulut voivat saada yhteisön rahoitustukea (ks. vastaavasti edellä 94 kohdassa mainittu asia Comunità montana della Valnerina v. komissio, tuomio 19.1.2006, 87 kohta).

171 Nyt esillä olevassa asiassa edellä on todettu, että komissiolla oli oikeus kieltäytyä korvaamasta kaikki vastaajan DCC-hankkeen yhteydessä ilmoittamat välittömät kulut. Niinpä on pois suljettua, että vastaaja voisi kirjata kiinteämääräisen osan välillisistä kuluistaan (hallintoon, infrastruktuuriin jne. liittyvät kulut) tähän hankkeeseen, koska tällaiset kulut ovat välittömien kulujen liitännäiskuluja. Vastaajan tältä osin vaatima 56 027 DEM:n määrä ei myöskään perustu mihinkään objektiiviseen tekijään, jonka avulla sen perusteltavuus voitaisiin tarkistaa.

172 Donna-hankkeen osalta vastaaja ei ole esittänyt mitään seikkaa, jonka avulla voitaisiin tarkistaa, onko yleisinä kuluina ilmoitettu 22 385 DEM:n määrä perusteltu. Lisäksi on palautettava mieliin, että vaikka komissio onkin hyväksynyt D. D:n ja B. D:n osalta alihankintakulujen korvaamisen, sillä ei ole velvollisuutta myöntää muiden menojen tukikelpoisuutta (ks. edellä 121 ja 131 kohta). Väitetyt 22 385 DEM:n suuruiset yleiset kulut eivät myöskään ole missään järkevässä suhteessa 46 300,18 DEM:n suuruisiin hyväksyttyihin välittömiin kuluihin nähden.

173 On täsmennettävä, että kummankin sopimuksen liitteessä II olevassa 1.4 kohdassa tehdään ero sopimuspuolten välillä sen mukaan, tekevätkö ne "välillisiä kokonaiskuluja" koskevan vai "liitännäiskuluja" koskevan tiliselvityksen. Kuten kummankin sopimuksen liitteessä II olevan 1.2 kohdan toisesta kohdasta ilmenee, vastaaja kuuluu ensimmäiseen ryhmään (siihen, joka käyttää "välillisiä kokonaiskuluja"), koska toinen ryhmä koskee vain yliopistoja ja tutkimuskeskuksia. Mainitun 1.4 kohdan mukaan vastaajalla oli velvollisuus vahvistaa, että sen yleiset kulut oli

laskettu sen sellaisten tavanomaisten sopimusten ja kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti, joita komissio pitää järkevinä periaatteina, jolloin yleisinä kuluina ei voida ilmoittaa kustannustekijöitä, jotka voidaan helposti lukea välittömiksi kuluiksi, eikä kolmansien korvaamia kuluja. Koska vastaajan Donna-hankkeen yhteydessä ilmoittamia yleisiä kuluja koskevat täsmennykset puuttuivat, komissio ei voinut valvoa, täyttivätkö nämä kulut 1.4 kohdan mukaiset vaatimukset.

174 Tästä seuraa, että vastaajalla ei ole oikeutta väitettyjen yleisten kulujensa korvaamiseen.

– Päätelmä

175 Kaikesta edellä todetusta johtuu, että perusteet, joihin vastaaja on vedonnut DCC- ja Donna-hankkeen yhteydessä ilmoittamiensa kulujen tukikelpoisuuden toteamiseksi, on hylättävä kokonaisuudessaan.

Komission vaatima pääasiallinen saatava ja viivästyskorko

Päävelka

176 On palautettava mieliin, että määrä, jota komissio vaatii palautettavina ennakkoina, on 181 263,61 euroa. Komission mukaan tämä määrä on tuloksena 179 337 ecun muuntamisesta 354 520,82 DEM:ksi, ja tämän muuntamisesta euroiksi. Vastaaja

vastustaa 181 263,61 euron määrää ja väittää, että sitä oli vaadittu vuonna 1998 palauttamaan vain 179 337 ecua.

177 Tältä osin on totta, että vastaajalle maksettujen ennakoiden määrä on 400 821 DEM, josta komissio vaatii palautettavaksi 354 520,82 DEM:n määrän. On myös totta, että nyt esillä olevassa kanteessa vaadittu 181 263,61 euron määrä vastaa täsmälleen tätä 354 520,82 DEM:n määrää, kun otetaan huomioon sovellettava vaihtokurssi, jonka mukaan yksi euro vastaa 1,95583 DEM:aa.

178 Kummankin sopimuksen liitteessä II olevassa 4 kohdassa määrätään kuitenkin, että kaikki komission suorittamat maksut ilmaistaan ecuina ja että komission sopimuskumppaneiden on myös suoritettava kaikki maksunsa ecuina. Lisäksi korvausvaatimus ja maksukehotus, jotka komissio lähetti vastaajalle vuonna 1998 (ks. edellä 24 kohta) koskevat nimenomaisesti 179 337 ecun määrää tuolloin voimassa olleen Saksan markan ja ecun vaihtokurssin mukaan.

179 Tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17.6.1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, s. 1) 2 artiklan 1 kohdan nojalla viittaukset ecuun korvataan viittauksella euroon siten, että yksi ecu vastaa yhtä euroa (ks. vastaavasti asia C-315/03, komissio v. Huhtamäki Dourdan, tuomio 12.5.2005, 5 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

180 Tästä seuraa, että komission esittämät palautusvaatimukset ovat perusteltuja vain 179 337 euroon asti. Palautusvaatimukset on näin ollen muilta osin hylättävä.

Viivästyskorot

181 Komission mukaan vastaajalla on velvollisuus maksaa viivästyskorkoja siitä päivästä lähtien, jolloin sen velka erääntyy; komissio on vaatinut sitä palauttamaan ennakoina saamansa määrät 31.10.1998 mennessä. BGB:n 284 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen vanhan version mukaan vastaajan maksu on siten viivästynyt 1.11.1998 lähtien. Tämän päävelan määrää on siis komission mielestä lisättävä BGB:n 288 §:n 1 momentin vanhan version mukaisesti 4 prosentin vuotuisella viivästyskorolla.

182 Vastaaja kiistää ainoastaan päävelan olemassaolon.

183 Tältä osin on todettava, että DCC- ja Donna-sopimuksissa ei oteta kantaa siihen, mistä päivästä lähtien ja miltä ajalta viivästyskorkoja olisi maksettava. Näin ollen on sovellettava velallisen viivästystä koskevia Saksan lainsäädännön säännöksiä.

184 Niiden velvoitteiden osalta, jotka ovat syntyneet 1.1.2002 edeltäneenä aikana, EGBGB:n 229 §:n 5 momentissa säädetään, että nimenomaisten poikkeussäännösten puuttuessa sovelletaan BGB:tä tähän päivään asti sovellettavassa versiossaan. Velallisen viivästyksestä johtuvien korkojen osalta EGBGB:n 229 §:n 1 momentissa säädetään, että BGB:n 288 §:ää sovelletaan ennen 1.5.2000 voimassa olleessa versiossaan kaikkiin saataviin, jotka ovat erääntyneet ennen tätä päivää.

185 Nyt esillä olevassa asiassa DCC- ja Donna-sopimukset on tehty 1996. Näin ollen on sovellettava BGB:n vanhaa versiota. Velallisen viivästystä koskevassa säännöksessä

eli BGB:n 284 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä, sellaisena kuin se on vanhassa versiossaan, säädetään, että jos velallinen ei suorita maksua velkojan eräpäivän jälkeen lähettämän muistutuksen jälkeen, viivästyksen katsotaan alkavan tästä muistutuksesta. Kummankin sopimuksen liitteessä II olevan 4.3 kohdan mukaan ennakot on palautettava komissiolle "välittömästi" muistutuksen jälkeen. Komission vastaajalle osoittama vaatimus, joka koski kyseessä olevien määrien maksamista 31.10.1998 mennessä, on siis johtanut siihen, että vastaajan maksu on viivästynyt 1.11.1998 lukien.

186 BGB:n 288 §:n vanhassa versiossa säädetään viivästyskorkojen suuruudeksi 4 prosenttia vuodessa viivästyksen alkamispäivästä lukien. Päävelkaan, jonka suuruus on 179 337 euroa, lisätään siis 4 prosentin viivästyskorko 1.11.1998 lähtien tämän velan lopulliseen maksamiseen asti.

Vaatimus, joka koskee vastaajan suojaamista tuomion täytäntöönpanolta

187 Vastaaja on esittänyt toissijaisesti joukon vaatimuksia, jotka koskevat suojan myöntämistä tuomion pakkotäytäntöönpanoa vastaan niin, että sen sallitaan välttää mahdollinen pakkotäytäntöönpano muodostamalla saamisille vakuus, joka voisi olla pankkitakauksen muodossa.

188 Tältä osin on todettava, että kummankin sopimuksen 12 artiklan 2 kohtaan sisältyvän välityslausekkeen nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on toimivalta ratkaista vain kyseessä olevien sopimusten "pätevyyttä, soveltamista ja tulkintaa" koskevat osapuolten väliset erimielisyydet, koska sopimuksiin sovelletaan kummankin sopimuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan Saksan lainsäädäntöä.

189 Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa nyt esillä olevassa riita-asiassa lausua Saksan lainsäädännön mukaisista yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä, jotka koskevat sen tuomion mahdollista pakkotäytäntöönpanoa.

190 On lisättävä, että EY 244 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiot pannaan täytäntöön noudattaen, mitä EY 256 artiklassa määrätään, ja että tämän viimeksi mainitun määräyksen neljännen kohdan mukaan täytäntöönpanoa voidaan lykätä vain yhteisön tuomioistuimen päätöksellä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 110 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan saman työjärjestyksen 104–110 artiklan määräyksiä sovelletaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä koskevaan hakemukseen, joka on tehty EY 244 ja EY 256 artiklan mukaisesti.

191 Työjärjestyksen 104 artiklan 1–3 kohdasta ilmenee kuitenkin, että tällainen hakemus on tehtävä erillisellä asiakirjalla kyseessä olevan päätöksen tekemisen jälkeen. Koska nämä edellytykset eivät nyt esillä olevassa asiassa ole täyttyneet, vaatimus, jonka tarkoituksena on suojata vastaajaa tämän tuomion täytäntöönpanolta, on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

192 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska vastaaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, vastaaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **IIC Informations-Industrie Consulting GmbH velvoitetaan maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle 179 337 euroa päävelkana 4 prosentin vuotuisine viivästyskorkoineen, jotka lasketaan 1.11.1998 alkaen koko velkasumman maksamiseen asti.**

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **IIC Informations-Industrie Consulting GmbH:n vaatimus siitä, että sille myönnetään suojaa tämän tuomion täytäntöönpanolta, hylätään.**

4) **IIC Informations-Industrie Consulting GmbH velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Pirrung Forwood Papasavvas

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä toukokuuta 2007.

E. Coulon J. Pirrung

kirjaaja jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja tosiseikat ..... II - 1447

Asiassa sovellettava yhteisön oikeus ..... II - 1447

Riita-asian perustana olevat tosiseikat ..... II - 1448

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 1458

Oikeudellinen arviointi ..... II - 1460

Kelpoisuus puolustautua oikeudessa (asianosaiskelpoisuus) ..... II - 1460

Asianosaisten lausumat ..... II - 1460

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1461

Vanhentuminen ..... II - 1462

Alustavat huomautukset ..... II - 1462

Asianosaisten lausumat ..... II - 1463

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1465

Oikeuden menettäminen ..... II - 1467

Asianosaisten lausumat ..... II - 1467

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1468

DCC- ja Donna-hankkeen yhteydessä korvattavat kulut ..... II - 1474

Alustavat huomautukset ..... II - 1474

Komission ristiriitainen toiminta ..... II - 1475

– Asianosaisten lausumat ..... II - 1475

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1476

Ilmoitettujen kulujen tukikelpoisuus ..... II - 1480

– Henkilöstökulut ..... II - 1482

– Alihankintakulut ..... II - 1484

– Matkakulut ..... II - 1487

– Laitekulut ..... II - 1490

– Kulutushyödykkeet ..... II - 1494

– Yleiset kulut ..... II - 1496

– Päätelmä ..... II - 1498

Komission vaatima pääasiallinen saatava ja viivästyskorko ..... II - 1498

Päävelka ..... II - 1498

Viivästyskorot ..... II - 1500

Vaatimus, joka koskee vastaajan suojaamista tuomion täytäntöönpanolta ..... II - 1501

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 1502